

MAK Giu visuvisuna i gilumi Lainuwanega

Yesu ena noya bi ena wailovelove niga bukanemo a gei gilumi. Niga bukana taugilumina mote aiyai i sibe kauwe. Bi lava nuwanuwaueuyedi sa giugiu te Mak i gilumi. Mak tana mote Yesu ena tauwaikaiwatana 12 nopodimo. Bi lava gesaudi a noḡoti te Pita vaitena Loummo a miyamiya bi Pita i giugiuna i vaivaiyena luvanemo i gilumi. Tana mote bai matabuna i gilumi bi Yesu baibaiga i voivoiyedina taudidi i gilumidi.

Mak ena giu noponemo giu dabana dolidolina ba *Giu visuvisuna*. Tana ena buka noponemo Yesu ena wailovelove mote i gilumidi bi bai i nawa bi i voivoiyedina taudidi i gilumidi. Mai aluwa gebogebodi lava lisidimo i kwavidi, lava sidesidedi i waiyawasanidi bi edi gebogebo i noḡotikamaḡedi. Yesu bainewa kolosimo i peki bi ena kena moito taunana Mak i wailoveda.

*Diyon taukabulu Yesu ena eta i yawasi
(Met 3:1-12, Luk 3:1-18)*

¹ Maimaituwa natuna Yesu Keliso, giuna visuvisuna ba niga mainana i tubuḡa,

² Taugiuwatana Aisaiya i gilugilumina luvanemo, mainana i tubuḡa. Maimaituwa i giuna gado,

“Kwai beyavaiya, tagu egu tauwainoyanoya

yà gei giukamaḡe bi em eta ya yawasi.

³ ✧ Lava ḡemota kalakalalelemo

ya binabinauna gado,

‘Bada ena eta ko kavisuvisu

bi ko kadidimani, tana ya natonato.’ ”

⁴ Taunana aubaina Diyon taukabulu, kalakalalelemo i tava bi lava i kakabuludi. Tana i lauguguyana gado, “Emi gebogebo ko gosedi bi ko nato yà kabulumu bi Maimaituwa emi gebogebo ya noḡoti kamaḡedi.”

⁵ Lava wapewapedi Diudiyamo bi Yelusalemmo miyemiyedi a nawa Diyon lisinemo. Bi edi gebogebo a kuvesidi bi Diyon Diyoudan gaubinemo i kabuludi.

⁶ Diyon ena kotekote ba kamelo kapalina vatu-vatulina bi ena tagilolo ba ḡamoḡamo kwapina. Bi kanaya ba kapau bi iwavi.

⁷ Bi lava i giugiuwedina gado, “Lava muliguḡa ya natonatona ba laukaiotina mote mai tagu. Tagu mote ḡemoḡemotigu te ya laudulu bi ena kaḡesuma yà kaikamaḡe.

⁸ Tagu gaubemo yà kakabulumu bi lava muliḡa ya natonatona tana Aluwa Waiyawemo ya kabulumu.”

Diyon Yesu i Kabulu

(Met 3:13-17, Luk 3:21-22)

⁹ Mba laḡannemo Yesu Galili noponemo malagai Nasalet i gose bi i nawana Diyon lisinemo. Bi Diyon Diyoudan gaubinemo Yesu i kabulu.

¹⁰ Bi Yesu gaubemo i laulaulovotava ba mala nuwawasana i kita. Bi Aluwa i yovona lisinemo kitana maibena gabubu.

11 ✨Bi Maimaituwa kalinana malaḡa i yovona gado, “Tam ba natuotigu, nuwapougu lisimmo yà wainuwawisu.”

Seitan Yesu i wai Laulubu
(Met 4:1-11, Luk 4:1-13)

12 Mote lofana te Aluwa Yesu i wai doli nawena kalakalalelemo.

13 Gome i miyana laḡan 40 nopodimo bi Seitan Yesu i wailaulubu. Bi gunuwala ḡamogāmodi waitedi bi aneya a yovo te a sagu.

Yesu taugomo 4 i yogedi te sa kaiwata
(Met 4:12-22)

14 Ḡalodi Diyon biliwelokomo i sako nawe mulinemo Yesu i nawa Galilimo bi Maimaituwa giuna visuvisuna i lauguguyaye.

15 Tana i giuna gado, “Maimaituwa ena waibada lava lisidimo saugina i tava. Emi gebogebo ko kuvesidi bi giuna visuvisuna koi sumaḡe.”

16 Yesu Galili topana diyanaḡa i nawanawa bi Saimon ma tasina Endulu i kitedi. Tedi topamo a gomogomo, banina tedi ba taugomogomo.

17 Yesu i giuwedina gado, “Ko nato ko kaiwatagu. Temi bainewa iyana ko konekonedina mainana tagu yà lovelovemi te lava ko konedi.”

18 Tedi ma ḡemota edi gomo a gose kamaḡedi bi Yesu a kaiwata.

19 Yesu i taunawanawa mote lofana te Diyebedi natunatuna Diyemes bi tasina Diyon i kitedi. Tedi wagamo edi gomo a vovokaukauwedi.

✨ **1:11:** Pak 22:2, Ais 42:1, Met 3:17, Met 12:18, Mak 9:7

²⁰ Laḡannemo wagamo i kitekitedi te i yogedi, “Ko nato ko kaiwatagu!” Ġome tamedi Diyebedi bi tausagudi wagamo a gosedi bi Yesu a kaiwata.

Yesu aluwa gebogebona oloto noponemo i kwa-vivai

(Luk 4:31-37)

²¹ Yesu bi ena tauwaikaiwatana a nato Kapeniam malagainemo bi waiyawasi laḡaninemo i nawa bolu vanuwinemo bi wailovelove i wai tubu.

²² Bi ġome ena wailovelove lava a vaivaiyena ba a tagugu. Banina tana ena wailovelove tabuna mote mai waigake tauwailovelovedi mainana. Tana ena wailovelove vaiyena ba waibadana tana lisinemo.*

²³ Ġome bolu vanuwinemo aluwa gebogebona oloto i sunesunegina i binauna gado,

²⁴ “Tam Nasalet Yesuna kuna ġoena bai lisi-maimo kwa voiye? Tam kuna natona kwa ka gebogebomai ee? Tagu e sibem tam aiyai? Tam waiyawa ġemota Maimaituwa lisinaḡa kuna yovo.”

²⁵ Yesu aluwa gebogebona i giuwena gado, “Kumiya moimoisili bi oloto ku potiyovo kamaḡe!”

²⁶ Aluwa gebogebona oloto i ka galagalali bi i voiye te i pekibubu bi i lau potiyovo kamaḡe.

²⁷ Lava matabudi ġome a sove bi edi lava ai talayedina gado, “Niga bai kauwina ya tubutubuḡa? Niga wailovelove valivaliuna, tana waibada lisinemo te aluwa gebogebodi ya giuwedi bi kalinana sa kaikaiwata.”

* **1:22:** Wala Maimaituwa Mousis waigake i vite te Islael lavedi maso a kaiwata.

28 Yesu giuna ma ġemota Galili dobuna matabuna i na yaġosi.

*Yesu lava wapewapedi i wai yawasanidi
(Met 8:14-17, Luk 4:38-41)*

29 Tedi bolu vanuwina a gosegose, ba tana Diyemes bi Diyon waitedi a nawa Saimon bi Endulu edi vanuwemo.

30 Bi mba vanuwinemo Saimon lawana gau-gaululu i vai bi ena gabumo i kenakena. Tana i sida aubaina te Yesu a tainuwatau.

31 Kamaina bi Yesu i nawa waivini nimanemo i kabi bi i solu waimoito. Gaugaululu ma ġemota i kovi bi waivini i moito te i wai kanidi.

32 Mba aubiganemo suwala bulubulumo[†] lava matabudi edi lava sidesidedi bi aluwa gebogebodi a sunesunegidina a avala tava Yesu lisinemo.

33 Tedi matabudi vanuwina didiyaunemo ai ġemotidi.

34 Bi Yesu edi sida tabudi bi tabudi i wai yawasanidi. Bi kota aluwa gebogebodi waitedi i wai potiyovodi. Bi aluwa gebogebodi a sibe te Yesu tana Maimaituwa ena Vinevine. Taunana aubaina mote i wai aninedi te sa giu.[‡]

*Yesu Galilimo i lauguguya
(Luk 4:42-44)*

[†] **1:32:** Suwala bulubulumo banina ba waiyawasi laġanna laġanina i kovi. Diu edi waiyawasi laġanina palaide suwala bulubulumo i wai tubu bi satade suwala bulubulumo i kovi. [‡] **1:34:** Mote i wai aninedi te a giu banina Yesu i sibe te aluwa gebogebodi yai aninedi bi sa giuna, tana Vinevinena tauwaiyawasana ba lava sa egeli te gaviya yai badae a noġonogoti te tauwaiyawasana bena mainana (Diyon 6:15).

³⁵ Olaolalemo dobu mawai dudubalina, Yesu vanuwa i gose bi i nawa dobu ġuyuwino bi i laulaupali.

³⁶ Saimon bi ena lava waitedi a nawa a tavuġe.

³⁷ Tedi tana a banavi bi a giuwena gado, “Lava matabudi tam sa tavutavuġem.”

³⁸ Bi Yesu i giuwedina gado, “Ta nawa malagai ġesaunemo bi diyadiyanaġa bi tedi waitedi lisidimo yà lauguguya. Taunana aubaina e tava.”

³⁹ ✧ Kamaina bi tana Galili dobuna i nawa yaġosi bi bolu vanuwidiġa i laulauguguya. Bi kota lava nopodimo aluwa gebogebodi i kwavidi a potipoti yovo.

*Yesu oloto sida kapa vaivaina i wai yawasani
(Met 8:1-4, Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Oloto sida kapa i vaivaina i tava Yesu kaġe pakanemo tuwapekana i wai tupagwaliġe bi i giuna gado, “Bamoda kwa ġoena, te kwai yawasanigu.”§

⁴¹ Yesu oloto i kita te i launuwatoiye, bi nimana i tuġu te i taukoni bi i giuwena gado, “Kamaina yà ġoegoena, kwa yawasana!”

⁴² Mote lofana te, sida kapa oloto i gose bi i yawasana.

⁴³ Kamaina bi Yesu oloto i wai ġakena gado,

✧ **1:39:** Met 4:23, Met 9:35 § **1:40:** Diu edi waigakemo lava sida kapa vaivaina ba yavana tabunemo miyamiyana. Diu ai ġakedi te mote aiyai ima taukonidi. Lava gebogebodi ai ġakedi te mote bolu vanuwino sima laudune e malagaimo sima miya. Bamoda aiyai gebogebona bi i yawasanana ba i visu munaga bi Maimaituwa matanemo tana kamaina. Lava waitedi sa miya malagaimo bi ya laudune Maimaituwa ena vanuwemo.

44 “Mote aiyai gēsauna kuma giuwe. Kwa nawa pilisi sewasewa taugabuna lisinemo bi ya kitam. Bi Mousis sewasewa i giugiuwena mainana kwa voiye, te lava sa kitam te tam kuna yawasana.”**

45 Geḡa te oloto i nawa bi lava i giu nawedi bai lisinemo i tubutubuḡana giuna i ka didigi. Taunana aubaina Yesu mote masagaboḡa i nawanawa taun. Bi tana i nawa dobu ḡyuywidigā i miyamiya nawa. Bi yaḡolo te lava bamo miyemiyedi tana lisinemo a tavatava.

2

Yesu oloto sida tunipekipeki i vaivaina i wai yawasani

(Met 9:1-8, Luk 5:17-26)

¹ Laḡan visa a kovi mulidimo Yesu i munaḡa tava Kapeniammo. Lava a vaiye te Yesu i tava munaḡa vanuwemo.

² Kamaina bi lava wapewapedi a tava ḡome bi vanuwa nopona bi mataetina ai wanavu. Yesu Maimaituwa giuna i giugiuwedi.

³ Bi ololoto 4 edi tau tuni pekipekina latilatina a avali tavaite.

⁴ Tedi mote ḡemoḡemotina te maso a valageta Yesu lisinemo, lava mataeta ai wanavu. Taunana aubaina a saḡa vanuwa dabanemo, bi bamo Yesu i moimoitona luvaluvanemo bwada a koiyavusi. Kamaina bi edi tau latilatina ai dawē yovoḡe Yesu matanemo. ⁵ Yesu ololoto edi sumaḡa i kita

** **1:44:** Pilisi ba puyo taugabuna lava aubaidi Maimaituwa matanemo. Tana oloto ya kamaḡati te ena sida kapa i kovi.

aubaina oloto tuni pekipekina i giuwena gado, “Natugu, em gebogebo yà noḡonoḡoti kamaḡe.”

⁶ Gome waiḡake tauwailovelovena mainana a vaivaiye ba nuwedimo ai nuwanoḡonoḡotana gado,

⁷ “Maimaituwa taunaḡa gebogebo taunoḡoti kamaḡedi bai aubaina niga lavana mainana ya giugiu? Tana bena Maimaituwa vaitena ḡemoḡemotidi, ee?”

⁸ Tedi mai a wai nuwanoḡonoḡota ba Yesu ma ḡemota nopodi i sibe. Bi i giuwedina gado, “Bai aubaina nopomimo mainana ko wai noḡota?”

⁹ Bamo giuna i tekateka oloto tuni pekipekina lisenemo, ‘Ku moito em kebana kwa avalu bi kwa nawa, ee em gebogebo e noḡoti kamaḡe?’

¹⁰ Niganana kaka yài lovemi bi ko sibe te Tana Taunana Natuna waibadana i vai te dobumo gebogebo ya noḡotikamaḡedi.” Gome Yesu oloto tuni pekipekina i giuwena gado,

¹¹ “Kwa moito em kebana kwa avalu bi kwa nawa em vanuwemo.”

¹² Lava matabudi a kitakita bi ma ḡemota i kena moito, ena kebana i vai bi i nawa. Tedi ḡome a sove bi Maimaituwa a ka saḡesaḡena gado, “Tama niga kauwina mote bamo mainana ka kitakita.”

Yesu Livai i yoge

¹³ Yesu Kapeniam i gose bi i munaḡa topa diyanaḡa i nawanawa. Bi lava kumna a tava lisenemo bi i wai lovedi.

¹⁴ Tana i nawanawa te Alupias natuna Livai i kita, takis anilaitupana vanuwinemo i miyamiya. Kamaina bi Yesu i giuwena gado, “Ku kai-watagu!” Livai i miya moito te Yesu i kaiwata.

15 Mba aubiganemo Livai ena vanuwemo, Yesu ena tauwaikaiwatana waitedi bi takis taulaitupa bi gebogebo lavedi wapewapedi waitedi a kanikani.*

16 Palisi mabai waiḡake tauwailovelovena a kita te takis taulaitupa bi gebogebo lavedi Yesu waitena a kanikani. Taunana aubaina Palisi Yesu ena tauwaikaiwatana a giuwedina gado, “Bai aubaina tana niga lavedi waitedi sa kanikani?”

17 Yesu i vaiyedi bi edi giu i waimunena gado, “Lava yawayawasanidi mote doketa sima ḡoēḡoē bi lava sidesidedi doketa taudidi sa ḡoēḡoē. Tagu e yovona mote didimana lavedi aubaidi bi gebogebo lavedi aubaidi.”

Udi ena waitala

18 Laḡan ḡemota Diyon taukabulu ena tauwaikaiwatana bi kota Palisi a udiudi. Lava ḡesaudi a tava Yesu lisinemo bi ai talayena gado, “Bai aubaina Diyon taukabulu ena tauwaikaiwatana bi Palisi edi tauwaikaiwatana sa udiudi bi tam em tauwaikaiwatana geḡa?”

19 Yesu i giuwedina gado, “Bai aubaina lawelawena ena tauliso sa udi? Tedi mote sima udi banina lawelawena yaḡolo tedi waitedi.

20 Bi laḡan yaḡolo ya natonatonu ena ḡaviya sa kaikamaḡe mulinemo kaka ena tauliso sa udi.”

21 Lava mote ḡemoḡemotina te gala puselina valivaliuna ima vai bi gala wadubona waitena

* **2:15:** Mosis waiḡake i gilumidi bi Palisi mba waiḡakedi matabudi a kaikaiwata kauwedi. Bi kota Diu edi vaivai bi vaivai ḡesaudi ai tubudi bi a kaikaiwatedi. Tedi a giu te mabai niga waiḡakedi mote a kaikaiwatedi ba tedi lava gebogebodi.

ima popo waiḡemotidi. Bai aubaina, galana valivaliuna male gala wadubona ya lisi wai didigi.†

²² Aiyai mote waen valivaliuna ima vai bi galele wadubonemo ima ḡini yovoḡe. Bamoda mainana ya voyena ba waen galelena wadubona ya nuwa golu te galele bi waen sa gebogebo. Geḡa te tana maso waen valivaliuna i vai bi galele valivaliunemo i ḡini.‡

Waiyawasi laḡanna Waitalana

²³ Waiyawasi laḡannemo Yesu bi ena tauwaikawatana waitedi witi daibinaḡa a nawanawa bi witi banidi a tanodi bi a kanikanidi.

²⁴ Taunana aubaina Palisi Yesu a giuwena gado, “Ei! Mba tama ema waiḡake te em tauwaikawatana mote maso mai a voiye waiyawasi laḡannemo.”

²⁵ Yesu giu i wai munena gado, “Temi Deivida bai i voivoiyena mote bamo ko iyevi? Sauginemo tana bi ena lava waitedi kani a peki bi a ḡoe te maso bai a kani.

²⁶ ✧Kamaina bi i nawa Maimaituwa ena vanuwemo bi buledi Maimaituwa vitevitena i vai bi ena lava waitedi a kani. Niga kauiwina pilisi saḡasaḡa guletina Abiyata ena waibada sauginemo i tubuḡa. Waiḡake ena luvamo mba

† **2:21:** Tagu yawasana valivaliuna e natome. Bi temi emi vaivai wadubona vaitena tai ḡemotina mote ima kena kauwa. Mote aiyai gala puselina valivaliuna ima vai bi gala wadubona vaitena ima popo ḡemoti. Bamo te mai i kauwena ba sa koḡakoḡana sauginemo gala valivaliuna ya goḡosi bi gala wadubona ya lisi waididigi. ‡ **2:22:** Diu edi kwagi ba ḡamoḡamo kwapidi. Laḡannemo ḡamoḡamo kwapina i wadubona ba pulopulo sa saḡa te kwagi ya suve sali. ✧ **2:26:** 1 Sam 21:1-6

buledina pilisi taudiḡa sa kanikani. Bi geḡa te Deivida i vai bi ena lava vaitedi a kani.”

²⁷ Yesu giu i waikenana gado, “Waiyawasi laḡanina ba lava aubaidi. Bi waiyawasi laḡanna mote lava imai badaye.”

²⁸ Niganana kona kita, Tana Taunana Natuna, tana waiyawasi laḡanina badana.

3

*Yesu Oloto Nimana Pekipekina I Wai Yawasani
(Met 12:9-14, Luk 6:6-11)*

¹ Waiyawasi laḡannemo Yesu i munaḡa nawa bolu vanuwinemo. Bi ḡome oloto nimana pekipekina i miyamiya.

² Bi lava ḡesaudi Yesu a wainene te sa kita, te waiyawasi laḡannemo oloto nimana pekipekina yai wai yawasani te sai wavu.

³ Yesu oloto nimana pekipekina i giuwena gado, “Ku moito kwa saḡa lava matedimo.”

⁴ Bi lava i wai talayedina gado, “Egu lava, eda waiyawasi laḡanna ena waiḡake bainewa ya giugiu? Lava ta sagu ee ta kita kamaḡe, tai yawasani ee ta kagebogebo?” Bi tedi a miya moimoisili.

⁵ Lava i kita nawedi te nopodi bagibagidi aubaina te tana nuwana i lai medimedi bi geḡa te i wainuwapoyaedi. Kamaina bi oloto i giuwena gado, “Nimam ku tuḡu.” Ḡome oloto nimana i tuḡutuḡu ba i yawasana.

⁶ Palisi mai a kitakitana, tedi pali vanuwina a gose bi a nawa Alodi ena muli lavedi lisidimo. Bi Yesu kana pota a yesi te maso ai peki.

7-8 Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi mba malagaina a gose bi a nawa gelemo, Galili topana diyanemo. Bi Galili lavedi kumna a kaiwatedi. Bi bai matabuna i voivoiyena a vaiye bi lava wapewapedi Diuidiyaḡa, Yelusalemḡa, Idumeya bi Diyoudan noi nevanemo, Taiya bi Sidon lavedi a tava Yesu lisinemo.

9-10 ✧Lava kumna sima dubutawi taunana aubaina te ena tauwaikaiwatana i giuwedi te waga sa kanonoḡi. Banina tana lava i waiwai yawasanidi, aubaina mabai sidesidedi a wai bibibina te maso a taukoni bi a yawasana.

11 Ḡome lava aluwa gebogebodi a sunesunegidina Yesu a kitakita te matanemo a nuwalikwa bi a galagalalana gado, “Tam, Maimaituwa natuna.”

12 Bi Yesu aluwa gebogebodi i wai ḡakedi te mote aiyai sima giuwe te tana aiyai.

*Yesu giugiukamaḡedi 12 i vinedi
(Met 10:14, Luk 6:12-16)*

13 Yesu i nawa oya dabanemo bi tedi mabai i ḡoēḡoedina i yogedi bi a nato lisinemo.

14 Tedi 12 i vinedi bi i wai isedina, *giugiukamaḡedi*. Tana i giuwedina gado, “Tagu e vinemi te temi tagu vaitegu. Tagu yà giugiukamaḡemi te ko nawa ko lauguguya,

15 bi waibada ko vai te aluwa gebogebodi ko kwavidi.”

16 Niga 12 i vinevinedina isedi ba Saimon i wai isana Pita*,

✧ 3:9-10: Mak 4:1 * 3:16: Isa Pita banina ba ḡakima.

17 Diyebedi natunatuna Diyemes bi tasina
Diyon i wai isedina *Boaneges*, niga isana
banina ba palele natunatuna.

18 Endulu,
Filip,
Batolomiu,
Met, isana ḡesau Livai,
Tomas,
Diyemes Alupias natuna,
Tadias,
Saimon tana ba Selot†

19 Bi Diudas Iskaliot tana taukaisolu.

*Lava a giu te bena aluwa gebogebodi Yesu a
suneḡi*

(Met 12:22-32, Luk 11:14-23,12:10)

20 Yesu i munaḡa vanuwemo bi lava kumdi a
tava ai ḡemotidi, taunana aubaina Yesu bi ena
tauwaikawatana mote ḡemoḡemotina te maso a
kani.

21 Sauginemo ena vanuwa lavedi giuna a
vaivaiye ba a nawa auwai dolinemo banina lava
a giuna gado, “Yesu i bu'uwa.”

22 Waiḡake tauwailovelovena mabai
Yelusalemḡa a tavatavana a giu te penama edi
bada taumudulele‡ Yesu i suneḡi te ḡailisi i vite bi
aluwa gebogebodi ya kwavikwavivaidi.

23 Kamaina bi Yesu i yogedi bi lautaulalamo
i giuwedina gado, “Seitani bainewa taunaḡa ya
kwavi munage?”

† **3:18:** Isa Selot banina lava damna mabai tedi Loum gabeman-
ina tauwai ḡaviyena. ‡ **3:22:** Gulik baibol i giuna Belsebul. Bi
Belsebul banina ba taudou edi bada.

24 Bamo dobuna lavedi sa dailidi bi sai ġasiġasina ba taudiġa sa ka gebogebodi?

25 Bi kota vanuwa ġemota nopona lavedi sa dailidi bi sai ġasiġasina ba sai dabalalidi.

26 Bamoda Seitan ena dam sa dailidi bi taudiġa sai ġasiġasina kaka bamo mote sima tava.

27 Aiyai mote oloto ġaiġailsina ena vanuwa ima lolo, te tana dolinemo ya panipani kaka ena ġonaġona ya legaudi.

28 Ya giugiu kauwemi te gebo matabudi bi lava kuvalidi ba Maimaituwa ya noġotikamaġedi.

29 Bi bamoda aiyai Aluwa Waiyawa i kuvalina ba Maimaituwa mote ima noġotikamaġe. Banina tana gebo ilailala i voiye.”

30 Yesu niga mainana i giuna banina tedi a giugiuwena gado, “Tana aluwa gebogebona i sunegi.”

*Yesu Ena Lava Otidi
(Met 12:46-50, Luk 8:19-21)*

31 Yesu tinana bi tasitasina a tava didiyaumo bi ena giu a giukamaġe.

32 Lava kumna a miyamiya kwaikwaivivilena a giuwena gado, “Ei, tinam bi tasitasim ololotodi bi waiwaivinidi didiyaumo sa labelabem bi a ġoġoena sa kitam.”

33 Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Bamo tinaguna bi bamo tasitasigudi?”

34 Tana lava ġome a miyamiyana i kita nawedi bi i giuna gado, “Tagu tinagu bi tasitasigu niga taudidi sa miyamiya.

35 Tana aiyai Maimaituwa ena ġowana ya voivoiyena ba tasigu, nuvugu bi tinagu.”

4

Taubayau Lautaulalana

¹ Yesu Galili topana diyanemo wailovelove i waitubu munaḡe. Bi lava kumna a tava a dubutawi aubaina te tana waga i poupoulana dadanemo i miya saḡa. Bi lava matabudi gelemo a moito. ²Tana lautaulalamo kauwa wapewapedi i wailovelovedi bi enai lovelovemo niga mainana i giuwedina gado,

³ “Koi beyavaiya, taubayau i nawa pesi au launaḡasedimo.

⁴ Laḡannemo pesi i laulaunaḡasedi, ḡesaudi etamo a talaḡa bi mwanuwa a tava te a kani vaidi.

⁵ Bi ḡesaudi doḡa waitelitelinemo a talaḡa. Ġome doḡa sebunemo te pesi a duga makai banina doḡa ḡaubona.

⁶ Bi laḡannemo suwala i lovo tava bi i lalalani ba pesi kalakalanapudi i lalawaipokidi, banina tedi lamlamdi mote a yovo gulata.

⁷ Bi pesi ḡesaudi gedala nopodimo a talatalaḡana, ba a duga. Bi gedala pesi i yavanidi. Taunana aubaina mote a bani.

⁸ Bi kota pesi ḡesaudi doḡa visuvisunemo a talatalaḡana ba a duga a saḡa te a vota, ḡesaudi 30, 60 bi 100.”

⁹ Yesu i giuna gado, “Temi waibeyemi te koibeyavaiya.”

Bai Aubaina Yesu Lautaulalamo i Giugiu (Met 13:10-17, Luk 8:9-10)

¹⁰ Muliḡa Yesu taunaḡa i miyamiya bi ena tauwaikaiwatana 12 bi lava ḡesaudi lisinemo a tava bi ai talaye te lautaulala banina bai.

11 Kamaina bi Yesu tedi i giuwedina gado, “Maimaituwa ena waibadana kenakena waidavonina ba temi i vitemi. Lava tabudimo miyemiyedi tedi mwali matabudi lautaulalamo yà giuwedi,

12 te bai Aisaiya i giugiuwena ya tubuḡa,
 ‘Tedi sa kitakitana
 bi mote sima kita banavi.
 Bi kota male sa vaivaiyena,
 bi mote sima sibe.

Taunana aubaina mote sima nuwavitala
 Maimaituwa lisinemo,
 te maso edi gebogebo ya noḡotikamaḡedi!”

*Doḡa Matabudi 4 Edi Titikuna
 (Met 13:18-23, Luk 8:11-15)*

13 Yesu tedi i wai talayedina gado, “Temi niga lautaulalana mote ko sibe? Lautaulala ḡesaudi yà giuwedina mba bainewa bi ko sibedi?

14 Taubayau pesi i laulau naḡasedina ba lava Maimaituwa giuna ya giugiu nawena.

15 Bi lava ḡesaudi ba maibena pesi etamo kulukuluvidi. Niga lavedi Maimaituwa giuna sa vaivaiyena bi Seitan ya saḡa makai nopodimo te giu ya kaikaikamaḡedi.

16 Lava ḡesaudi maibena doḡa waitelitelinemo, tedi manuwavisudi giu sa vaivaiyena

17 bi lamlamdi geḡa aubaina mote sima moimoito didina. Laḡannemo pilipili bi laukivigeboḡebo sa saḡa, Maimaituwa giuna aubaina ba tedi maḡemota sa kuluva.

18 Lava ḡesaudi maibena pesi gedala nopodimo a talatalaḡana. Tedi Bada giuna sa vaivaiyena,

19 bi kota niga dobuna ena yawasana, mai mane ḡoena bi mwali ḡesaudi noḡotidi sa tava te Maimaituwa giuna sa yavayavani. Taunana aubaina tedi mote sima votavota.

20 Lava ḡesaudi maibena pesi doḡa visuvi-sunemo wadiwadidi. Niga lavedi ba giu sa vaiye, te nopodimo sa sako bi sa kaikaiwata. Tedi votedi ḡesaudi 30, 60 bi 100.”

21 ✧Yesu lava niga mai i giuwedina gado, “Lava piupiu i gabuna, mote bai sauginemo ima vai te gulewa dibunemo ee bena dibunemo ima sako nawe. Bi tana masagabomo ḡakima dabanemo ya sako te ya yana.

22 ✧Mwali bai kankandavonina muliḡa male ya laumaḡata. Bi mwali bai waiwai kwesina male ya lazaumasagabo.

23 Bamoda temi wai beyemi te koi beyavaiya.”

24 ✧Bi kota lava i giuwedina gado, “Bai ko vaivaiyena, kamaina te ko vaiye kauwe. Bamoda niga kauwina ko komaniyena ba Maimaituwa kauwa ḡesaudi yai lovelovemi te ko sibedi. Bi kota tana kauwa wapewapedi ya vitemi.

25 ✧Aiyai niga kauwidi ya vaivaiye kauwedina ba Maimaituwa tana lisinemo nuwayuyaya yai lautawi. Bi aiyai mote ima waibeyavaiya kauwa bi lisinemo ḡaubona ya kenakenana kaka sa kaikamaḡe.”

Maimaituwa Ena Waibada Ya Dididigana Titikunina

✧ 4:21: Met 5:15 ✧ 4:22: Met 10:26 ✧ 4:24: Met 7:2 ✧ 4:25: Met 13:12, Met 25:29

²⁶ Bi Yesu i giuna gado, “Maimaituwa ena waibada ena lava lisidimo titikunina ba niga mainana: Lava pesi ena daibimo i wadidi.

²⁷ Dudubala bi suwala tana ya kenakena ee ya miyamiya bi pesi kamaina te sa dugaduga. Bi tana mote i sibe te bai ya tubutubuḡa

²⁸ Doḡa taunaḡa pesi ya wai dugedi bi ya wai votedi. Dolinemo sa kalanapu te lugudi sa sivudi bi sa love te sa buso bi banidi nopodimo sa sivudi.

²⁹ Laḡannemo pesi i tabutuna ba lava ya tava te biliukomo ya laukoḡavuka. Banina vililubu ena laḡani i tava.”

³⁰ Yesu i giu munaḡana gado, “Maimaituwa ena waibadana ena lava lisidimo ba bai ya lau koiluvae te ko sibe? Ee bai lautaulalana tagu ya giuwe te ko sibe?

³¹ Mba maibena wasiva pouna ḡaubo otina doḡamo ko wadiwadina.

³² Muliḡa mba pesina ya duga te ya didiga mote mai pesi ḡesaudi. Bi lagalagana waiya-monina damodamodimo mwanuwa sawasawaḡa lovolovodi sa tava te sa laulau noḡi.”

³³ Niga lautaulalana bi lautaulala ḡesaudi vaitedi, Yesu Maimaituwa giuna lava edi luvamo i giuwedi te maso a sibe.

³⁴ Tana giu matabudi i giugiuwedina ba lautaulalamo i giugiuwedi, bamo mote giu bai i giu otiedi. Bi kota laḡannemo ena tauwaikaiwatana taudiḡa ba tana giu bani otidi i giugiuwedi.

*Yesu yavala bi labama i giu waitaudi
(Met 8:23-27, Luk 8:22-25)*

³⁵ Mba laḡanna ḡemotina aubiganemo, Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Ta nawa noi nevanemo.”

³⁶ Yesu wagamo bi ena tauwaikaiwatana tana vaitena a nawa. Bi lava kumna ḡome gelemo a gosedi. Bi tedi edi waga bi waga ḡesaudi vaitedi a nawa.

³⁷ Tedi a nawanawa te yavala didiga i tava. Bi labama wagamo i talatalaḡa te gauba waga noponemo i waidubusaḡe bi ḡotona te maso i wanavu.

³⁸ Bi Yesu waga mulinemo kunuwana dabanemo i kenakena. Kamaina bi ena tauwaikaiwatana tana a lainuwesi bi a giuwena gado, “Tauwailovelove tam kwai nuwaboyaeda ee geḡa? Niga ta peki!”

³⁹ Yesu i moito bi kalinana bagibaginemo yavala i giuwena gado, “Ku nuwaḡavuka.” Bi labama i giuwena gado, “Ku lautautau.” Kamaina bi yavala i nuwaḡavuka bi daumola i kena

⁴⁰ Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Temi bai aubaina ko nainaila? Temi ko wai sumaḡa ee geḡa?”

⁴¹ Tedi a naila bi taudiḡa ai giugiuna gado, “Niga tana aiyai? Te yavala bi labama i giuwedi te kalinana a kaiwata.”

5

Yesu oloto aluwa gebogebodi a sunesuneḡina i waiyawasani

(Met 8:28-34, Luk 8:26-39)

¹ Yesu bi ena tauwaikaiwatana Galili topana noi nevanemo, Gelasin lavedi edi dobumo.

² Sauginemo Yesu waga dabanemo i potipoti yovo te, oloto aluwa gebogebodi a sunesunegina, tana tauyewamo bi i velau i tava Yesu lisinemo.

³⁻⁵ Niga olotona tauyewaḡa miyamiya nawina, mote aiyai ḡemoḡemotina te ya katautau. Tana suwala bi dudubala tauyewaḡa bi dakiḡa i binabinau nawa bi sabilemo tunina i sesesedi. Bi tana laḡani matabuna kaḡena bi nimana seinimo a panipanidi bi geḡa te i katikati ḡavuḡavukidi.

⁶ Sauginemo tana Yesu manekemo i kitakita, te i velau Yesu kaḡe pakanemo bi tuwapekana i wai tupagwaliye.

⁷ Bi kalinana dididiginemo i binauna gado, “Yesu Maimaituwa saḡasaḡa guletina Natuna, tam bai lisigumo kwa voiye? Maimaituwa isanemo ya ḡiugiuwem te mote kuma laukivi gebogeboegu.”

⁸ Niga mainana i giuna, banina Yesu kaikana giuwena gado, “Tam aluwa gebogebom oloto ku potiyovo kamaḡe.”

⁹ Ḡome Yesu, oloto i waitalayena gado, “Tam isam bainewa?”

Te tana niga mainana i giuvitena gado, “Tagu isagu kumna tama ke wapa kauwa.”

¹⁰ Bi aluwa gebogebona yaḡolo te Yesu i waibaḡa gulate te maso mote i giukamaḡedi wali dobumo.

¹¹ Bi mba ḡome buwawa kumna dididiga a yabayaba oya nevakaunemo.

¹² Taunana aubaina penama Yesu ai baḡa gulatena gado, “Kwa giu kamaḡemai te buwawa lisidimo te nopodimo ka sola nawa.”

¹³ Kamaina bi Yesu aluwa gebogebodi i giuwedi te oloto a potipoti yovo kamaḡe bi buwawa nopodimo a sola nawa. Kamaina bi buwawa kumna wapana 2 tausan dabakai a velauwata a yovoyovona ba topamo a tona.

¹⁴ Bi buwawa tauḡamodi a velau a nawa malagai nopodiḡa bi malagai diyadiyanaḡa bi bai i tubutubuḡana, lava a giuwedi. Kamaina bi lava bai i tubutubuḡana au kitanemo a tava.

¹⁵ Laḡanemo lavedi Yesu lisinemo a tava, ba olotona penama kumna a sunesuneḡina a kita, i wai gala kauwa bi ena noḡota didimaninemo i miyamiya ba lavedi a naila kauwa.

¹⁶ Tedi mabai oloto aluwa gebogebodi a sunesuneḡina bi kota buwawa lisidimo bai i tubutubuḡana a kitakitana lava ḡesaudi a giuwedi.

¹⁷ Taunana aubaina tedi Yesu ai baḡa te edi dobu ya gose.

¹⁸ Laḡaninemo Yesu wagamo i gelugelu tena, oloto aluwa gebogebodi a sunesuneḡina Yesu i wai baḡa te vaitena maso a nawa.

¹⁹ Bi Yesu mote i wai anine bi i giuwena gado, “Kwa munaḡa em vanuwa lavedi lisidimo bi Bada bai lisimmo i voivoiyena bi ena lau kivivisuvisu tedi kwa giuwedi.”

²⁰ Kamaina bi oloto i modina i nawa malagai 10 nopodiḡa bi bai Yesu lisinemo i kaukauwena, lava i giu nawedi. Bi lava a vaivaiyena ba a sove.

Yesu, Diyalesi natuna bi waivini ḡesau i waiyawasanidi

(Met 9:18-26, Luk 8:40-56)

²¹ Yesu wagaḡa i munaḡa noi nevanemo i tava. Tana topa diyanemo i miyamiya bi lava kumna a tava a dubutawi.

²² Bolu vanuwina taulabena isana Diyailesi i tava Yesu i kitakita ba Yesu kaḡe pakanemo tuwapekana i waitupagwaliḡe

²³ bi nuwana tabutabunemo i wai baḡana gado, “Natugu waivinina ḡaubona i sida kauwa, ḡotona te ya peki. Aee, kwa nato nimam dabanemo kwa sako te ya yawasana bi ya miya.”

²⁴ Kamaina bi Yesu vaitena a nawa. Bi kota lava kumna dididiga tana a kaiwata bi a bibibini.

²⁵ Ḡome waivini ḡemota kwalabu wapana 12 kwasina i miyamiya kamakamaḡena.

²⁶ Niga waivinina ena mane matabuna doketa lisidimo i waiyakali. Bena maso i yawayawasana ba sida i dididiga.

²⁷ Laḡannemo waivinina Yesu giuna i vaivaiye ba tana lava kumna mododiḡa Yesu mulinaḡa i saḡa bi ena gala isu damodamonaḡa i taukoni.

²⁸ Banina tana kaikana noponemo i wai noḡotana gado, “Bamoda Yesu ena galaḡa yà taukonina ba yà yawasana.”

²⁹ Noi taunana te waivini ena sida kwasina i miyamiya kamakamaḡena i kovi. Bi tuninemo mayana i vai te ena wainuwatoimo i yawasana.

³⁰ Yesu maḡemota mayana i vai te ḡailisi lisinemo i potiyovo. Bi i tauvitale lava kumna nopodimo bi i wai talayedina gado, “Aiyai i taukonigu?”

³¹ Bi ena tauwaikaiwatana a giuwena gado, “Tam kuna kita te lava kumna sa bibibinim bi kuna giu te aiyai i taukonigu?”

³² Bi tana yaḡolo te i wai laulau kita te aiyai ena gala i taukoni.

³³ Waivini i noḡoti munaḡe te tana i taukoni. Taunana aubaina tana manailina bi magusuna i tava Yesu kaḡe pakanemo te tuwapekana i wai tupagwaliye bi mwali matabuna i ka maḡati.

³⁴ Bi Yesu waivinina i giuwena gado, “Keulo, em sumaḡa i wai yawasanim. Em sida i kovi bi ma nuwaubam kwa nawa.”

³⁵ Yesu yaḡolo waivini lisinemo i giugiu ba Diyalesi ena vanuwa lavedi a tava bi a giuwena gado, “Tauwailovelove kuma kaka nuwalaḡalaḡa natum kaikana i kovi.”

³⁶ Tedi mai a giugiu ba Yesu beya damodamonemo i vaiyedi bi bolu vanuwina taulabena i giuwena gado, “Nuwam ima kulukuluva kwai sumaḡa ota.”

³⁷ Yesu ḡome lava matabudi i wai ḡakedi, kamaina Pita, Diyemes bi tasina Diyon taudiḡa tana vaitena a nawa.

³⁸ Tedi a nawa Diyalesi ena vanuwemo a tavatava ba lava i kitedi a ḡabaḡaba bi, a leleleyakeyake bi a nusanusa.

³⁹ Yesu vanuwa noponemo i valageta bi i giuwedina gado, “Bai aubaina ko wai nuwapoyae bi ko ḡabaḡaba? Gomana mote i peki tana ya kenakena ota.”

⁴⁰ Lava Yesu ai gwaigwaiye aubaina, lava i giuwedi a potiyovo doḡamo. Kamaina bi Yesu ena tauwaikaiwatana faiona bi gomana tamana bi tinana a saḡa noke gomana lisinemo.

⁴¹ Kamaina bi Yesu gomana nimanemo i kabi bi i giuna gado, “Talita kum.” (Niga giuna banina ba

keulo yà giugiuwem te kwa kenamoito.)

⁴² Ma ġemota gomana i kenamoito bi i moito nawa. Niga gomenina ena kwalabu ba 12. Lava niga kauwina a kita te a sove gulata.

⁴³ Yesu lava i waiġakedi te bai i tubutubuġana mote aiyai sima giuwe. Bi i giuwedi te gomana kani sa vite ya kani.

6

Nasalet lavedi Yesu a miyatautauliye

¹ Yesu mba dobuna i gose bi i munaġa ena malagai otinemo bi ena tauwaikaiwatana a kaiwata.

² Waiyawasi laġannemo* tana wailovelove i waitubu bolu vanuwinemo. Bi lava wapewapedi ġome ena wailovelove a vaivaiyena, tedi matabudi a tatava bi ai talapilina gado, “Niga nuwauyayuyana bamo i vai? Bi kota bamo ġailisi i vai bi ani sove kauwidi ya voivoiyedi?”

³ Tana ba taukamda, Meli natuna. Bi tasitasina niga Diyemes, Diyousep, Diudas bi Saimon. Bi kota nuvunuvuna niga vaiteda, ee?” Kamaina bi Yesu a daboke.

⁴ Yesu tedi i giuwedina gado, “Lava ġesaudi ba taugiuwatana sa vivivile bi ena dam bi ena vanuwa lavedi ba mote sima vivivile.”

⁵⁻⁶ Taunana aubaina lisidimo mote ani sove kauwidi i voyedi bi lava sidesidedi visa ota lisidimo nimana dabedimo i sako bi i wai yawasanidi. Bi Yesu i sove te lavedi mote ai sumaġe.

* **6:2:** Waiyawasi laġanna ba laġan wai-7-na ġome Maimaituwa ena noya i wai kovi bi i waiyawasi.

Yesu taukaiwatana 12 i giukamaḡedi te mala-gaiḡa a lauguguya nawa

Yesu i nawa malagaiḡa bi lava i wailovelovedi.

⁷ Tana ena tauwaikaiwatana 12 i giuwedi te a nato lisinemo bi labulabuḡa i giukamaḡedi. Tedi waibada i vitedi te aluwa gebogebodi sa vawaiubedi

⁸ bi kota niga mainana i giuwedi, “Ko nawanawana mote bai ḡidoina koma vai, diḡona taunaḡa ko vai. Ko nawanawana mote kani, mote tana, mote mane koma tagini.

⁹ Bi kaḡesuma ba ko kotedi bi kwama ḡidoi mote koma vai.”

¹⁰ Bi kota niga mainana i giuwedina gado, “Bamo malagaidimo ko tavatava bi vanuwinememo sa giuvaimina, ba vanuwidimo ko miyamiyana eete malagaina ko gose.

¹¹ ✨Bi bamoda lava mote sima ḡoemi bi mote simai beyavaiyemi, kamaina te kaḡemi gobusidi ko lai kulukuluvide bi ko gose kamaḡedi. Mba ba wailove te muliḡa lisidimo bai ya tubuḡana, mba tedi edi wavu.”†

¹² Kamaina bi ena tauwaikaiwatana a nawa bi lava lisidimo a lauguguya te lava maso edi gebogebo a kuvesidi.

¹³ Tedi lava nopodimo aluwa gebogebodi a kwavidi, te a lau potiyovo. Bi kota olip masinemo lava sidesidedi tunidi a kailolodi bi ai yawasanidi.

✨ **6:11:** Giu 13:51 † **6:11:** Diu lavedi Eteni dobudiḡa sa vaḡavaḡai bi munaḡa aubaina ba kaḡedi gobosidi sa lai kulukuluvide kaka bi sa sola nawa edi malagaimo, mba laḡannemo tedi a visu. Yesu ena tauwaikaiwatana mai sa voyiena ba lava sa noḡoti munaḡedi te tedi mote a visu mai Diu.

Ĝalibona Alodi Yesu i noĝoti bena Diyon taुकabulu

14-16 ✨Yesu giuna kaikana i dididiga, taunana aubaina lava a giugiuna gado, “Diyon taुकabulu male pekimo i kena moito. Taunana aubaina ĝailisi bi ani sove kauwidi ya voivoiyedi.”

Bi ĝesaudi a giugiuna gado, “Tana Elaidiya.”

Bi kota ĝesaudi a giugiuna bena kage, “Bada taugiuwatana ĝemota mai wala dolinemo.”

Bi ĝalibona Alodi‡ i vaiye te Yesu isana kaikana ya dididiga bi i giuna gado, “Tagu wala Diyon taुकabulu gadona e koi ĝavuki bi kota pekimo i kena moito munaĝa.”

17-20 Alodi wala tauwaiĝaviya i giukamaĝedi te Diyon a kaididi bi a lau seini te biliwelokomo a sako nawe. Alodi tinanatuna Filip mwana isana Elodias wala i kwaya. Taunana aubaina Diyon, Alodi niga mainana i giugiuwena gado, “Mote i visu te tinanatum mwanena kuna kwaya.”

Taunana aubaina, Elodias nuwana i medi Diyon taुकabulu lisinemo bi i ĝoeĝoe te maso i wai peki. Bi mote i ĝemoĝemotina te maso mainana i voiye banina Alodi tana Diyon i naile bi i labelabe kauwe. Bi i sibe te Diyon tana lava waiyawa bi didimanina. Laĝan wapawapa Diyon tana Alodi ena kauwa aubaina i giugiu matai bi Alodi i nuwanuwalaĝalaĝa te Diyon ena giu mote i noĝonoĝoti watawata. Bi Alodi yaĝolo te Diyon ena giu vaiyena i ĝoeĝoe.

✨ **6:14-16:** Met 16:14, Mak 8:28 ‡ **6:14-16:** *Ĝalibona Alodi Alodi* Entipas, Galili Tauwaibadayena

21 Kamaina bi Alodi ena tubuḡa laḡanna soina i voiye. Bi gabegabemani babadidi, ḡaviya babadidi bi kota Galili babadidi i giuwedi te a tava ena soimo. Gome Elodias gavogavo i vai te ena nuwa kilikili ya laukamaḡe.

22 Gome Elodias natuna guguinina i saḡa bi i bigabiga te ḡalibona Alodi ena soi taulisoena nuwedi i laukwasili. Kamaina bi ḡalibona Alodi gomana i giuwena gado, “Bai kwai baḡaena ba ḡemoḡemotina ya vitem.”

23 Alodi niga mainana gomana lisinemo i giuwapa, “Bai lisigumo kwai baḡaena ba ya vitem bamo te egu waiguyau kwa ḡoena ba nevana ya vitem.”

24 Gomana ḡome i potiyovo i nawa tinana i giuwena gado, “Bai yaibaḡae?”

Bi tinana gomana i giuwena gado, “Tagu egu ḡowana Diyon taुकabulu kununa.”

25 Gomana ḡome maḡemota i velau i mu-naḡa ḡalibona Alodi lisinemo bi niga mainana i waibaḡa, “Ya ḡoeḡoena noi taunana Diyon taुकabulu kununa aboma noponemo.”

26 Niga giuna ḡalibona i voiye te i wai nuwaboya kauwa. Bi tana mote ḡemoḡemotina te gomana ena giu ya giu vitale. Banina tana kaikana i giuwapa ena tauliso matedimo.

27 Kamaina bi ḡalibona ena tauwaiḡaviya maḡemota i giukamaḡe te Diyon gadona ya koḡavuki bi ya vai natome. Tauwaiḡaviya i nawa biliwelokomo Diyon gadona i koḡavuki bi

28 abomemo i sako te i vai natome ḡalibona i vite. Bi ḡalibona i vai te gomana i vite bi gomana

i vai nawe te tinana i vite.

²⁹ Laḡannemo Diyon taukaiwatana a vaiye te Diyon i peki, tedi a tava te taubeuna a vai nawe te tauyewamo a sako.

*Yesu lava 5 tausān i waikanidi
(Met 14:13-21, Luk 9:10-17, Dyn 6:1-14)*

³⁰ Yesu giugiukamaḡedi i giukamaḡedi bi a nawanawana a tava munaḡa te a wailovelovena bi lava a wai yawasanidina Yesu a tainuwatau.

³¹ Lava ḡome a natonato bi a nawanawa aubaina te tedi mote ḡemoḡemotina te maso a miya bi a kani. Taunana aubaina Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Temi tau-miḡa ko nato ta nawa dobu ḡuyuwinemō bi ko sula waiyawasi.”

³² Kamaina bi tedi taudiḡa wagamo a gelu bi a nawa dobu ḡuyuwinemō.

³³ Lava ḡome tedi a kitekitedi ba a sibe otiyedi. Kamaina bi malagai matabudi nopodimo lava a lau potiyovo bi geleḡa a vamakamakai te a gei tava.

³⁴ Laḡannemo Yesu wagaḡa balabalamo i suna-suna saḡa ba lava kumna i kitedi bi i lau nuwa-toiyedi. Banina tedi maibena sipu bi taulabedi geḡa. Kamaina bi giu visuvisuna wai lovelovedi i waitubu.

³⁵ Aubigamo ena tauwaikaiwatana a tava lisinemō bi niga mainana a giuwe, “Niga ba dobu ḡuyuwina bi mateya te ya dudubala.

³⁶ Lava kwa giu kamaḡedi sa nawa malagaiḡa bi malagai diyediyediḡa te kani sa kune bi sa kani.”

³⁷ Bi Yesu niga mai i giuvitedi, “Temi kani ko vitedi te sa kani.” Bi tedi tana a giuwena gado,

“Tam kwa gōeḡoena tama ka nawa te mane 200 denali luvana buledi ka gimala bi kai kanidi ee?”[§]

³⁸ Bi Yesu i wai talayedi, “Buledi visa lisimimo? Ko nawa ko kita.” Ena tauwaikaiwatana a nawa te a kita bi a giuna gado, “Buledi 5 bi iyana labu.”

³⁹ Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedi te lava a laidubudubudi gawaḡawa gidegidevidi dabedimo te a miya.

⁴⁰ Kamaina bi lava edi dubuḡa a miya lelesidi ḡesaudi 100 bi ḡesaudi 50.

⁴¹ Kamaina bi Yesu buledi 5 bi iyana labu i tanodi te i wai kita saḡa malamo, Maimaituwa i wai ebone bi buledi i kividi. Tana i kivi kovidi te ena tauwaikaiwatana i vitedi te a soiye bi lava a vitedi. Bi kota iyana vaitedi i lisidi bi a soiye edi dubuḡa.

⁴² Lava matabudi a kani te a kani nonoḡa.

⁴³ Bi ena tauwaikaiwatana lava buledi bi iyana a kanikani sivudina a laitupa bi po'a 12 ai wanavudi.

⁴⁴ Olooloto taukani wapedi ba 5 tausan.

Yesu topa dabanaḡa i nawa taukaiwatana lisidimo

(Met 14:22-33, Dyn 6:15-21)

⁴⁵ Yesu maḡemota taukaiwatana i giuvavasaḡedi te wagamo sa gelu bi sa dolidoli Betsaidamo, noi nevanemo bi kota lava kumna i giukamaḡedi.

⁴⁶ Tana lava i wai ebonedi a nawanawa mulidimo tana i nawa oyamo laupali aubaina.

§ 6:37: Denali ba mane isana, denali ḡemota ba taubagibagi edi mai'ia suwala ḡemota luvana.

⁴⁷ Tautaugudu balana bi waga topa modonemo taunaḡa i poupoule i kita nawe. Bi gelemo taunaḡa i moimoito.

⁴⁸ Bi Yesu ena tauwaikaiwatana i kitedi te waga a ḡiuḡiu bi a kabikabiye banina yavala i suvesuvedidi bi labama i talatalaḡa. Kamaina bi laḡan sakosako balana Yesu topa dabanaga i nawanawa lisidimo bi ḡotona te maso i vawaitaulidi.

⁴⁹ Bi tedi a kitakita ba ai noḡota bena alualuwa. Taunana aubaina tedi a naila gulata

⁵⁰ bi a kabi binabinau. Ma ḡemota Yesu tedi lisidimo i giuna gado, “Nuwemi ya lautou. Tagu, mote koma naila.”

⁵¹⁻⁵² Kamaina bi Yesu waga dabanemo i moito saḡa lisidimo bi yavala i lautautau. Ena tauwaikaiwatana mainana a kitakitana ba edi sove i kovi. Banina Yesu buledi i kivikivina banina yaḡolo mote a sibe, aubaina te edi noḡota mote a didimana.

Yesu lava wapewapedi Ganasaletimo i waiyawasanidi
(Met 14:34-36)

⁵³ Laḡannemo Yesu taukaiwatana vaitedi noi nevanemo a tava Ganasaletimo bi edi waga ai moito bi a pani kamaḡe.

⁵⁴ Noi taunana wagamo a potipoti yovo ba lava Yesu a kita ḡone.

⁵⁵ Kamaina bi tedi a nawa mba dobuna bi diadiana lavedi a giuwedi. Bi lava sidesidedi latilatimo ai kenedi bi a avala tava. Bi Yesu i nawanawana matanemo a wai kenedi.

⁵⁶ Yesu i nawanawana malagaidiḡa bi malagai diyadiyanaḡa lava edi lava sidesidedi a natomedi

bi ani waiġemota gabudiġa a wai kenedi. Bi Yesu ai baġa vavasāġe te maso ena gala isu damodamonāġa a taukoni bi a yawasana. Tedi mabai tana ena gala a tautaukonina ba matabudi a yawasana.

7

Maimaituwa ena waiġake iteitedi edi vaivai i saġa kamaġe

¹⁻⁴ Palisi bi Diu iteitedi edi vaivai a voyedi bi a wai laudamedina taudidi a kaikaiwata kauwedi. Mba vaivaidi ba niga mainana: Tedi mote sima kani te dolinemo nimesi sa gei koġedi kaka sa kani. Ġemoġemotina kota mainana waikunekunemo bi a tava munaġana ba mote sima kani te nimesi sa koġa kauwedi kaka sa kani. Bi kota vaivai wapewapedi ġesaudi iteitedi lisidiġa a yovoyovona vaitedi a kaikaiwatedi, maibena ledu, gulewa bi aboma koġedi. Niga mainana sa voyedi te bena Maimaituwa maġanemo tedi kamaina. Kamaina bi Palisi bi waiġake tauwailovelovena Yelusalemġa a tava Yesu lisinemo. Bi ġome Yesu ena tauwaikaiwatana ġesaudi a kitedi te mote nimesi a koġedi bi a kanikani.

⁵ Taunana aubaina tedi Yesu ai talayena gado, “Bai aubaina taukaiwatam mote sima lau nimakoġa bi sa kanikani. Tama itaitamai edi vaivaimo ba lava nimesi sa gei koġedi kaka sa kanikani.”

⁶ Bi tana edi giu i waimunena gado, “Temi lava matedimo ko voyemi te bena giu kauwa bi geġa

te nopomi kavekavedi. Taugiuwatana Aisaiya i gilugilumina niga mainana i giu watemi,
 ‘Niga lavedi mududiḡa sa giugiu te sa vivivilegu bi nopodi ba mote lisigumo.

⁷ Tedi taudiḡa edi vaivai sa wai lovelovedi bi sa giugiu te bena Maimaituwa ena waiḡake.

Taunana aubaina sa laulauduneyeguna bi banidi geḡa.’ ”

⁸ Yesu i giuwedina gado, “Temi Maimaituwa ena waiḡake ko sakosako liye bi temi emi wailovertime ko kaikaiwatedi.”

⁹ Bi kota i giuwedina gado, “Temi konai noḡota bena ko voivoiye kauwe, Maimaituwa ena waiḡake mulimimo kona sako liye bi iteitemi edi vaivai a wai lovelovemina ko kaikaiwata kauwedi.

¹⁰ ✧ Mousis i giuwedina gado, *Tamam bi tinam kwa viviledi, bi aiyai tamana bi tinana i kuvalidi ba sa laipeki.*

¹¹ Bi temi ko giugiuna bamoda lava lisinemo bai mwalina ya kenakena tamana bi tinana maso i vitedi bi geḡa te i giuwedina gado, niga Maimaituwa aubaina e sako temi mote yàma vitemi.

¹² Temi emi wailovertime oloto konai love wapa te tamana bi tinana mote ima sagusagudi.

¹³ Niga mainana wailovertime kowai dama lava ḡesaudi lisidimo bi Maimaituwa giuna ko kaka neḡaneḡa. Bi mote niga kauwina taunaḡa bi kota kauwa wapawapa vaitedi ko voivoiyedi.”

Lava Nuwapouna
(Met 15:10-20)

¹⁴ Yesu lava kumna i yogedi a tava munaḡa lisinemo bi i giuwedina gado, “Matabumi koi beyavaiyegu bi giu banidi kosibedi.

¹⁵⁻¹⁶ Mwali bai lava gayanemo ya wai daululuna, mote ima ka milamila bi bai noponemo ya saḡa te gayanemo ya potipotiyovona taunana ya kaka milamila.”*

¹⁷ Sauginemo tana lava kumna i gosedi bi i nawa vanuwemo bi ena tauwaikawatana ai talaye te lautaulala banina bai.

¹⁸⁻¹⁹ Bi i giuwedina gado, “Temi yaḡolo ko wai nuwanaina, mote ko sibe? Temi kona sibe e geḡa te kani bai lava i kanina ba ya yovona bwaganemo te ya potiyovo munaḡa bi mote kaka nopona imai mila.” Yesu niga mainana i giuna ba i ka maḡati te kani matabudi ba visuvisudi Maimaituwa matanemo.

²⁰ Bi kota i giu, “Mwali bai lava noponemo ya potipotiyovona mba taunana yawai mila.

²¹ Lava nuwapounemo noḡota gebogebodi mai elawa, waimwanemwanena yabayababa, danene, waipeki bi waimatawapa.

²² Kanitoku, lau laukivigeboḡebo, waikaikaiyovu, unula, kuvali, nuwasagaḡa bi kauwa yabayababa.

²³ Niga kauwidi matabudi lava nopodimo sa tubutubuḡana, taudidi lava sa kaka milamila.”

* **7:15-16:** Gilugilumidi wadubodi ḡesaudimo lova 16 mote ima kenakena. Niga mainana i giu: “Aiyai bi wai beyam te kwai beyavaiya.”

*Wali dobu waivinina Yesu i waisumaḡe
(Met 15:21-28)*

²⁴ Yesu mba malagaina i gose bi i nawa Taiya malagainemo Fonisia noponemo. Bi vanuwemo i miya moimoisili, mote i ḡoe te lava sa sibe. Bi mote ḡemoḡemotina te maso i kandavona.

²⁵⁻²⁶ Sailiya noponemo dobu Fonisia waivinina bi natuna aluwa gebogebona i sunesuneḡina, i vaiye te Yesu ḡome. Kamaina bi i tava Yesu lisinemo bi kaḡe pakanemo tuwapekana i wai tupagwaliye. Bi i waibaḡa vavasage te aluwa gebogebona natuna i sunesuneḡina maso i kwavi.

²⁷ Waivinina ba eteni bi Yesu i giuwena gado, “Mote i visu te libilibi kediya ya vai bi ya pwalage daḡasi matedimo, libilibi sa gei kani te sa launonoḡa.”†

²⁸ Waivini Yesu ena giu i wai munena gado, “Bada bai kuna giuwena ba giu kauwa, bi geḡa te daḡadaḡasi kani puselidi benamo sa lavulavusana sa kanikanidi.”

²⁹ Bi Yesu waivini i giuwena gado, “Mainana kuna giu aubaina, kwa nawa bi natum kaikana penama i gose.”

³⁰ Kamaina bi i munaḡa vanuwemo, penama i potiyovo bi gomana i kita i kenakena.

Yesu oloto papapina i wai yawasani

³¹ Yesu Taiya i gose bi Sidon noponaḡa i nawa te Galili nisanemo bi Taun 10‡ nopodiḡa i nawa.

† **7:27:** Niga ḡome libilibi ba Diu lavedi bi daḡadaḡasi ba Eteni lavedi. ‡ **7:31:** Dekapolis ba malagai 10.

³² Bi ġome lava editau papapina ai doli tavaite Yesu lisinemo bi ai baġa vavasage te nimana maso papapa dabanemo i sako.

³³ Yesu oloto i wai doli bi lava a gosedi bi a nawa tabudimo, Yesu nimana i tuġudi bi oloto beyana i sikwedi bi nimagalana i gelolo bi oloto menana i taukoni.

³⁴ Kota Yesu i wai kita saġa malamo bi yawasina i bunanai kamaġe bi oloto i giuwena gado, “Ephphatha banina ba ku nuwakamaġa.”

³⁵ Maġemota oloto beyana bi menana a nuwakamaġa bi i wai beyavaiya bi i gagali ota.

³⁶ Yesu i waiġakedi te mote aiyai sima giuwe bi geġa te kauwina a giugiu nawe.

³⁷ Sauginemo lava kauwina giuna a vaivaiye te a tagugu bi a sove. Bi a giu te bai matabuna i kauwena ba visuvisunaġa, papapa i wai beyavaiya bi i giu.

8

Yesu lava 4 tausan i wai kani bagibagidi (Met 15:32-39)

¹ Sauga ġemota lava wapewapedi ai ġemoti munaġedi. Lava kediya geġa aubaina te Yesu taukaiwatana i yogedi a tava lisinemo bi i giuwedina gado,

² “Niga lavedi vaitedi ke miya te laġan faiona a kovi, bi kani geġa aubaina te e launuwatoiyedi.

³ Bamoda ma kani pekidi ya giukamaġedi bi sa nawa edi vanuwemo, mba etamo sa laugulibubu. Bi kota ġesaudi manekaġa a tava.”

⁴ Bi ena tauwaikaiwatana ai talayena gado, “Niga mutuyuwa bamo kani ta vai bi tai kanidi?”

⁵ Bi Yesu i wai talayedina gado, “Temi lisimimo buledi visa sa kenakena?”

Bi tedi a giuwena gado, “Wapedi 7.”

⁶ Kamaina bi Yesu lava kundi i giuwedi doḡamo a miya. Tana buledi 7 i tanodi bi Maimaituwa i wai ebone bi i kividi bi ena tauwaikaiwatana i vitedi, te a soiyedi.

⁷ Bi iyana visa keikeilikidi vaitedi a natomedi Yesu lisinemo bi tana Maimaituwa i wai ebone bi ena tauwaikaiwatana i giuwedi te a soiyedi.

⁸ Lava a kani te a kani nonoḡa. Bi ena tauwaikaiwatana kani pusepuselidi a laitupa bi po'a 7 ai wanavudi.

⁹ Olooloto wapedi ba 4 tausan mainana bi i giukamaḡedi te a nawa.

¹⁰ Bi kota tana ena tauwaikaiwatana vaitedi wagamo a gelu bi a nawa Damanutamo.

Palisi mataila ai baḡae

(Met 15:39–16:4)

¹¹ ✧Gome Palisi ḡesaudi Yesu laulubuna ḡaḡaluna a tava bi ai tala vitavitale te Maimaituwa ena mataila maso i wai lovedi.

¹² ✧Yesu yawasina i bunanai kamaḡe bi i giuna gado, “Temi niga kimtina bai aubaina ko ḡoḡoḡe te mataila ko kita? Yà giugiu kauwemi te mote mataila yàma voiye koma kita.”

¹³ Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi Palisi a gosedi te wagamo a gelu bi a nawa noi nevanemo.

Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedi te Palisi bi Alodi edi wailovelove kaikaiyovudi sa kita kauwedi

14 Ena tauwaikaiwatana nuwedi i kauleya te mote buledi a tano. Bi ġemota ota wagamo ai gelu.

15 Yesu i giuvavasagedina gado, “Palisi bi Alodi edi mu'aa koi kita kauwe.”*

16 Tedi taudiġa ai talapilina gado, “Tada mote buledi ta vai aubaina te mai i giu.”

17 Yesu edi noġota i sibe bi i giuwedina gado, “Bai aubaina ko giugiu te mote buledi ko vai? Temi mote ko kita, ee mote ko sibe? Temi yaġolo ko wai nuwanaina?”

18 ☆Temi waimatemi bi mote komai kita kauwa? Waibeyemi bi mote komai beyavaiya kauwa? Mote ko noġoti?

19 Tagu buledi 5 e kividi bi lava 5 tausan a kani bi kani puselidi kona laitupa bi po'a visa konai wanavudi?”

Tedi a giuna gado, “Po'a 12.”

20 “Bi tagu buledi 7 e kividi bi lava 4 tausan a kani bi kani puselidi kona laitupa bi po'a visa konai wanavudi?”

Tedi a giuna gado, “Po'a 7.”

21 Bi i giuwedina gado, “Temi yaġolo mote ko sibe?”

Yesu Betsaidamo oloto matapotapotana i wai yawasani

* **8:15:** Diu edi noġotemo mu'aa ba lautaulala. Maibena palawa ya voiye te ya lusa. Mai wailovelove kaikaiyovudi bi gebogebo lava nopodimo sa didiga. Niga ġome ba Yesu mu'aa i lailuwaena ba Palisi bi Alodi edi miyamiya i giuwata. ☆ **8:18:** Mak 4:12

²² Tedi Betsaida malagainemo a tava bi ġome lava edi tau matapotapotana ai doli tavaite bi Yesu ai baġa vavasage te maso matana i taukoni.

²³ Bi tana oloto nimanemo i kaididi bi i wai doli te malagai a potiyovo kamaġe. Gome Yesu oloto matana i gelolo bi nimana matanemo i sako bi i wai talayena gado, “Bai kwa kitakita ee geġa?”

²⁴ Tana matana i taulageti bi i giuna gado, “Tagu lava e kitedi sa nawanawa kitedi mai kai.”

²⁵ Yesu nimana i sako munaġe oloto matanemo. Maġemota oloto matana i yana i visuvisu bi i wai kita kauwa.

²⁶ Yesu oloto i giuwena gado, “Kwa nawa em vanuwemo, mote kuma nawa malagaimo.”

Pita Yesu i kamaġati

(Met 16:13-16, Luk 9:18-20)

²⁷ Yesu bi ena tauwaikaiwatana a nawa Seseliya Filipai malagaidi diyediġa. Tedi a nawanawa etamo bi Yesu i wai talayedina gado, “Lava sa giugiu te tagu aiyai?”

²⁸ ✧Tedi a giuna gado, “Lava ġesaudi sa giugiu te tam Diyon taukabulu, ġesaudi Elaidiya bi ġesaudi taugiuwatana ġemota.”

²⁹ Bi i wai tala munaġedina gado, “Temi bainewa ko noġonoġoti, te tagu aiyai?”

Bi Pita i giuna gado, “Tam ba Keliso Maimaituwa ena Vinevine!”

³⁰ Yesu i giu vavasagedi te mote aiyai sima giuwe te tana aiyai.

Yesu ena peki bi ena kenamoito i giuwata

(Met 16:21-23, Luk 9:21)

✧ **8:28:** Mak 6:14,15

31 Tana wai lovelovedi i waitubu bi i giuwedina gado, “Tana Taunana Natuna male kauwa wape-wapedi yai nuwatoiyedi bi babada nananaka, pilisi edi babada bi waigake tauwailovelovena sa miya tautaulie bi tana male sai peki bi laḡan wai faioninemo ya kenamoito munaḡa.”

32 Yesu mba kauwidi i giu kaukauwedi, taunana aubaina Pita i wai doli nawe tabudimo bi i kaipasini.

33 Yesu i tauvitale bi ena tauwaikaiwatana i kitedi bi Pita lisinemo i kaipasina, “Seitani! Ku taulia muligumo. Mba noḡotidi mote Maimaituwa lisinaḡa sima yovoyovo bi lava edi noḡota mainana.”

Yesu kaiwatana banina
(Met 16:24-28, Luk 9:23-27)

34 ✧ Yesu lava kumna bi ena tauwaikaiwatana i yogedi a nato lisinemo bi i giuwedina gado, “Bamoda aiyai muliguḡa ya natona ba ena ḡowana matabudi sa kena bi ena kolosi ya kailageti bi ya kaiwatagu.”†

35 ✧ Lava aiyai bi ena yawasana i nuwamunaḡena ba muliḡa ya kulayakasi. Bi aiyai ena yawasana ya nuwakamaḡena tagu aubaigu bi giu visuvisuna aubaina ba muliḡa ya vai munaḡe.

✧ 8:34: Met 10:38 † 8:34: Niga giuna kolosi kailagetina ba lautaulala. Mba giuna banina ba Yesu taukaiwatana laukivige-bogebo bi wainuatoi nopodiḡa sa nawana banina Yesu sa kaikai-wata. Tana mote ima giugiu te taukaiwatana sa pekina mai tana kolosimo i pekipekina. ✧ 8:35: Met 10:39

³⁶ Bamoda lava niga dobuna ena ḡowana matabuna i vai kovi bi ena yawasana i ka gebo-gebo, mba kauwidi damodimo bai visuna ya tubuḡa?

³⁷ Bi kota bai mwalina ya vite bi ena yawasana ya vai munaḡe? Geḡa geḡa ota.

³⁸ Lava niganana laḡannemo sa miyamiyana ba Maimaituwa giuna sa laulau kasaḡaiḡaiye bi gebo sa voivoiyena ba tedi mai lava wai matawapedi. Bi bamo te aiyai kwai tunimayaḡegu bi giugu wailovelovena kwai tunimayaḡena ba Tana Taunana Natuna Tamana namalinemo ena aneya waiyawa vaitedi ena nato munaḡemo yai tunimayaḡe.

9

¹ Bi Yesu i giuwedina gado, “Yà giugiu kauwemi, matabumi niganana ko miyamiyana mote koma peki kamaina eete Maimaituwa ena waibada ḡailisi vaitena ya natonatonu ko kita.”

Yesu kitana i nuwavitala
(Met 17:1-13, Luk 9:28-36)

² Laḡan 6 mulidimo Yesu Pita, Diyemes bi Diyon i wai dolidi te a saḡa a nawa oya lofalofana dabanemo, ḡome tedi taudiḡa. Bi a wai kita ba Yesu kitana i nuwavitala.

³ Te ena gala potipotina bi waimatakanikanina, mote aiyai dobumo gala ima koḡa bi mainana kitana ima tubuḡa.

⁴ Kamaina bi ena tauwaikaiwatana faiona a kita te Mousis bi Elaidiya a laumaḡata bi Yesu vaitena a wai giugiu.

⁵ Pita Yesu i giuwena gado, “Tauwailovelove i visu te tama niga ġome. Tama kape faiona ka voyiyedi, ġemota tam, ġemota Mousis bi ġemota Elaidiya.”

⁶ Tedi a tava bi a naila gulata bi Pita mote bai i sibe taunana aubaina i giu yabayababa.

⁷ ✧ Kamaina bi giyou i laumaġata bi i suma tawedi bi kalina dididigina giyouġa i yovona gado, “Niga taunana tagu Natugu, nuwagu taulaukwasilina. Koi beyavaiye kauwe!”

⁸ Noi taunana a tautauvitaledi te mote aiyai a kita bi Yesu taunaġa i moimoito.

⁹ Sauginemo oyamo a miyamiya kuluva ba Yesu i giu vavasaġedi te bai i tubutubuġana mote aiyai ġesau sima giuwe, eete Tana Taunana Natuna pekimo ya kena moito.

¹⁰ Tedi ena giu a kaiwata bi taudiġa niga kauwina a wai giugiuwe te pekimo kenamoito banina bai.

¹¹ ✧ Bi Yesu ai talayena gado, “Bai aubaina waiġake tauwailovelovena sa giugiu te Elaidiya ya gei tava?”*

¹² Yesu i giuna gado, “Mba giu kauwa, Elaidiya kaka ya gei tava bi bai matabuna ya kadidimani. Bi kota bai aubaina gilugilumina wadubonemo i giu te Tana Taunana Natuna kaka sa daboke bi yai nuwatoi gulata.

✧ 9:7: Met 3:17, Mak 1:11 ✧ 9:11: Met 11:14 * 9:11: Diu edi waisumaġa te Elaidiya maso i gei tava dobumo, kaka muliġa Maimaituwa ena vinevine maso i tava (Mal 3:1, 4:5-6 ko kita). Tedi mote a sibe te Elaidiya ya tava dobumo ba yai nuwatoi.

13 Yà giugiuwemi te Elaidiya kaikana i tava bi lava edi ḡowana lisinemo a noḡonoḡotina a voiye, maibena gilugilumina wadubonemo i giugiu watana mainana.”†

Yesu aluwa gebogebona gomana noponemo i kwavi vai

(Met 17:14-21, Luk 9:37-43a)

14 Yesu bi ena tauwaikaiwatana faiona oyamo bi a yovo munaḡa tauwaikaiwatana ḡesaudi lisidimo. Bi a kita te lava kumna tedi a dubutawidi bi waigake tauwailovelovena vaitedi a waikagiu.

15 Sauginemo lava Yesu a kitakita ba a tagugu bi a velau waiyebone aubaina.

16 Tana ena tauwaikaiwatana i waitalayedina gado, “Bai kona waikagiuwe?”

17 Lava kumna nopodimo oloto i giuna gado, “Tauwailovelove, natugu e natomena lisimmo, tana aluwa gebogebona i sunegī bi i voiye te mote ima giugiu.

18 Sauginemo aluwa gebogebona gomana i susulusuvai ba ya pwalapwalaḡena doḡamo. Bi mwakana ya sana waikikokikodi bi kasapula gayanaḡa sa yovoyovo bi tunina sa badobado. Taunana aubaina te em tauwaikaiwatana e giuwedi te aluwa gebogebona maso a kwavi vai bi geḡa mote a voiye.”

19 Yesu i giuwedina gado, “Ei, temi mote koma wai sumaḡa! Vaitemi te alamiya! Yaḡolo te emi vita yà ava'avali? Gomenina ko natome lisigumo.”

† 9:13: Yesu niga ḡome Elaidiya i giuwena ba Diyon taukabulu i giugiuwata (Met 11:13-14, 17:10-13 ko kita).

20 Tedi gomana a nawe Yesu lisinemo. Noi taunana aluwa gebogebona Yesu i kitakita ba gomana i katititi te i kuluva doḡamo i talaḡa bi i wai kuikuileva bi kasapulana gayanaḡa a yovoyovo.

21 Yesu gomana tamana i waitalayena gado, “Niga ena sidana i vaina bainewa lofana?”

Bi tana i giuna gado, “Wala ma ḡaubonemo te niganana.

22 Bi laḡan wapawapa aluwa gebogebona gomana kaimo bi gaubemo i pwalage nawe te maso i wai peki. Bamo te tam ḡemoḡemotim, te kwa launuwatoyemai bi kwa sagumai.”

23 Yesu i giuwena gado, “Bamo te tam ḡemoḡemotim? Aiyai ya waisumaḡana ba Maimaituwa ḡemoḡemotina bai matabuna tana aubaina ya voyedi.”

24 Noi taunana te gomana tamana i kaiḡabalana gado, “Aee, yà waisumaḡa bi egu sumaḡa mote i didiga. Kwa sagugu te egu sumaḡa ya didiga!”

25 Yesu i kita te lava kumna a tavatava taunana aubaina Yesu aluwa gebogebona i giuwena gado, “Tam beyapotapota bi gungum aluwina yà kwavikwavim te noi taunana gomana kwa gose kamaḡe, mote kuma saḡa munaḡa gomana noponemo!”

26 Aluwa gebogebona gomana i ka binabinau bi i katititi bi i potiyovo kamaḡe. Bi gomana kitana mai lava pekipekina bi lava wapewapedi ḡome a giuna gado, “Gomana i peki.”

27 Bi Yesu gomana nimanemo i kabi, bi i solu waimoito.

²⁸ Muliḡa Yesu i nawa vanuwa noponemo bi ḡome tedi taudiḡa bi ena tauwaikaiwatana ai talayena gado, “Bai aubaina te tama mote aluwa gebogebona ke kwavi vai?”

²⁹ Bi Yesu i giuwedina gado, “Niga mai aluwina ba pali taunaḡa kaka ya kwavi vai, mote bai ḡesauna.”

*Yesu ena peki i giuwata munaḡe
(Met 17:22-23, Luk 9:43b-45)*

³⁰ Yesu bi ena tauwaikaiwatana mba modomodona a ḡose bi Galili noponaḡa a nawa. Yesu mote i ḡoe te aiyai ḡesau ya sibe te tana ḡome,

³¹ banina tana ena tauwaikaiwatana i wailovelovedi bi i giuwedina gado, “Tana Taunana Natuna kaka sa kaisoluḡe, lava nimedimo sa sako bi sai peki. Bi laḡan wai faioninemo ya kenamoito.”

³² Tana mba mainana giuna i vatovatona ba tedi banina mote a sibe. Bi a naila aubaina te mote ai talaye.

*Yesu ena tauwaikaiwatana a waikagiu te aiyai
i saḡa gulata
(Met 18:1-5, Luk 9:46-48)*

³³ Yesu bi ena tauwaikaiwatana Kapeniammo a tava. Bi a valageta vanuwemo bi i waitalayedina gado, “Temi etamo bai konai kagiuwe?”

³⁴ Tedi a miya moimoisili bi mote bai a giuwe banina tedi etamo taudiḡa a waikagiu te aiyai i saḡa gulata.

³⁵ Tana i miyatulu bi ena tauwaikaiwatana 12 i giuwedi a nato ai ḡemotidi bi i giuwedina gado,

“Aiyai bi doli i ḡoena ba ya sakoyovoḡe munaḡe bi lava matabudi aubaidi yai taupaula.”

³⁶ Yesu gomana i natome mododimo i wai moito bi i giuwedina gado,

³⁷ ✧ “Aiyai isagumo bi gomana ḡaubona i giuvai maibena niga gomenina ba tagu ya giugiuvaigu. Bi kota aiyai tagu ya giugiuvaiguna ba tana mote tagu tauguḡa ima giugiuvaigu bi taugiukamaḡegu vaitena ya giugiuvai.”

Aiyai mote imai ḡaviyeda ba tana eda tau
(Luk 9:49-50)

³⁸ Diyon Yesu i giuwena gado, “Tauwailovelove, tama oloto ḡemota ke kita isammo aluwa gebogebodi i kwavikwavivaidi. Tana mote tada nopodemo, taunana aubaina kei ḡake te mote ima voiye munaḡe.”

³⁹ Yesu i giuwedina gado, “Mote komai ḡake, lava aiyai isagumo anisove kauwidi ya voivoiyedina ba muliḡa mote isagu ima kagebogebo.

⁴⁰ ✧ Lava aiyai bi mote imai ḡaviyeda ba lavana eda tau.

⁴¹ ✧ Yà giugiu kauwemi te lava aiyai gauba i yaai bi i vitemina banina temi tagu taukaiwatagu ba ena maii'a kaka ya vai.”

Laukaḡesolumo gebogebo ya tubutubuḡa
(Met 18:6-9, Luk 17:1-2)

⁴² “Bamo te niga libilibidi mododimo gomana ḡaubona ḡemota i waisumaḡegu bi aiyai i voiye wapa bi gebomo i kuluvana ba i visu te lavana

gadonemo ḡakima dididiga sa duli bi nisamo sa pwalāḡe nawe.

⁴³⁻⁴⁴ Bamo te nimam i voyiem bi gebomo kuna kuluvana ba kwa koiḡavuki. I visu te nimam ḡemota bi kwa saḡa yawasanamo. Kaka nimam labu bi kwa nawana iyoyoḡamo, ḡome kai kalakalatina bamo mote ena ani kalapeki.‡

⁴⁵⁻⁴⁶ Bamo te kaḡem i voyiem bi gebomo kuna kuluvana ba kwa koi ḡavuki. I visu te kaḡem ḡemota bi kwa saḡa yawasanamo. Kaka kaḡem labu sa voyiem te kwa nawana iyoyoḡamo.

⁴⁷ Bamo te matam i voyiem bi gebomo kuna kuluvana ba kwa ḡivoi kamaḡe. I visu te matam ḡemota bi Maimaituwa ena waibadamo kwa saḡa. Kaka matam labu sa voyiem te kwa nawana iyoyoḡamo.

⁴⁸ Mba ḡome mwatamwata lava sa kanikanidi bamo mote edi anipeki bi kaina mote bamo ena ani kalapeki.

⁴⁹ “Taukaiwatagu matabudi kaka pilipili sa bavididi bi pilipilidi mayavaidi mai kai poyana, mba etanemo kaka sa ḡailisi.

⁵⁰ “Soliti ba mwali visuvisuna bi bamo te dinina i kovina ba bainewa ko voiye bi ya dini munāḡa? Temi ko wai kagiuna didiga aubaina, mba temi mai soliti dinimi i kovi. Temi emi yawasana maso maibena kani solisolitina dinina. Temi maso mainana nuwavisumo emi lava vaitedi kona miya.”

‡ **9:43-44:** Gilugilumidi wadubodi ḡesaudimo lova 44 mote ima kenakena. Niga mainana i giu: “Mba ḡome mwatamwata lava sa kanikanidi bamo mote edi anipeki bi kaina mote bamo ena ani kalapeki. Bi lova 48.”

10

Waigose ena titikuna

¹ Yesu mba dobuna i ḡose bi i nawa Di-
udiya bi Dioudan gaubina i damaniye noi
nevanemo. Bi ḡome lava kumna a tava munaḡa
bi i wai lovelovedi, maibena sauga matabuna i
voivoiyena mainana.

² Palisi ḡesaudi Yesu wai laulubuna a ḡoe
aubaina te a nato lisinemo bi ai talayena gado,
“Eda waiḡake i waianine ee geḡa, te oloto mwa-
nena ya gose?”

³ Bi Yesu waitalamo i giuwedina gado, “Mousis
waiḡake i vitevitemina bainewa i giu?”

⁴ ✧Tedi a giuwena gado, “Mousis ena waiḡake
i waianina te oloto waiḡose pepana ya gilumi
mwanena ya vite kaka ya giukamaḡe te ya nawa.”

⁵ Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Banina
temi nopomi a ḡaiḡai taunana aubaimi Mousis
mba waiḡakena aubaina i gilumi.

⁶ ✧Bi ko noḡoti, Maimaituwa wala pakanemo
dobu i voivoiye sauginemo, tana lava i voiye-
di, oloto bi waivini.

⁷ ✧Taunana aubaina oloto tamana bi tinana ya
gosedi bi mwanena vaitena sa miya ḡemota,

⁸ bi tedi labuidi tubuḡa ḡemota sa tubuḡa.
Niganana tedi mote labu bi ḡemota.

⁹ Taunana aubaina Maimaituwa tedi i wai
ḡemotidina mote lava i mai dabalalidi.”

¹⁰ Muliḡa a munaḡa vanuwemo bi Yesu ena
tauwaikawatana niḡa giuna aubaina ai talaye.

¹¹ ✧Kamaina bi tana i giuwedina gado,

✧ **10:4:** Met 5:31 ✧ **10:6:** Pak 1:27 ✧ **10:7:** Pak 2:24 ✧ **10:11:**
Met 5:32

“Bamoda oloto waivini i gose bi waivini ḡesau i naḡina ba mwanena ya vavawaidoḡa.

¹² Kota mainana, waivini ena oloto i gose bi oloto ḡesau i naḡina ba mwanena ya vavawaidoḡa.”

Yesu bi libilibi keikeilikidi

¹³ Lava ḡesaudi libilibi keikeilikidi a natomedi Yesu lisinemo te tana maso nimana dabedimo i sivudi bi ḡeḡa te ena tauwaikawatana lava ai ḡakedi.

¹⁴ Yesu mainana i kitakita ba ena tauwaikawatana lisidimo nuwana i medi bi i giuwedina gado, “Libilibi koi aninedi sa nato lisigumo mote komai ḡakedi banina Maimaituwa ena waibada lava lisidimo maibena niga libilibidi.

¹⁵ ✧Yà giugiu kauwemi te aiyai mote Maimaituwa ena waibada i mai anine bi ima vai, maibena libilibi keikeilikidi edi yawasana. Ba tana kaka mote Maimaituwa ena waibada noponemo ima sola saḡa.”

¹⁶ Kamaina bi libilibi i bewedi kalonemo i sivudi bi nimana dabedimo i sivudi bi i laupali, te Maimaituwa ya kavisuvisudi.

Oloto waiguyauna yawasana ilailala aubaina i waitala

(Met 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷ Bi Yesu i modina i nawanawa etamo ba oloto i velau i tava Yesu matanemo bi tuwapekana doḡamo i wai tupagwaliye. Bi i giuwena gado, “Tauwailovelove visuvisum bai yà voiye bi yawasana ilailalana yà vai?”

18 Bi Yesu oloto i giuwena gado, “Bai aubaina kuna giu te visuvisu? Aiyai mote i visu, Maimaituwa taunaḡa i visu.

19 ✧ Tam waigake kuna sibedi: Mote kumai peki, mote mwanem kuma vawaidoḡa, mote kuma danene, lava mote kaiyovumo kumai wavu, mote kuma soinuwava, tamam bi tinam kwa viviledi.”

20 Bi oloto i giuwena gado, “Tauwailovelove, tagu ḡaubogumo te niganana mba waigakedi matabudi e voiye kovidi.”

21 Bi Yesu oloto i kita te nuwana i vai bi i giuwena gado, “Mwali ḡemota kwa malumaluwabiye. Kwa nawa em waiguyau matabuna kwa kune kamaḡedi bi mane waiyamoyamonidi kwa vitedi bi mala ena waiguyau kwa vai. Kaka kwa nato te kwa kaiwatagu.”

22 Niga olotona ba i wai ḡonaḡona gulata, taunana aubaina Yesu ena giu i vaivaiye ba nuwana i kuluva bi ma nuwaboyana i nawa.

23 Ḡome ena tauwaikaiwatana i kita nawedi bi i giuwedina gado, “I bagibagi kauwa kaka tana waiwaiguyauna Maimaituwa ena waibada noponemo ya sola saḡa.”

24 Tauwaikaiwatana Yesu ena giu a vaivaiye ba a tagugu.* Bi Yesu i giuwedina gado, “Li-

✧ **10:19:** Pot 20:13, Pot 20:14, Pot 20:15, Pot 20:16, Pot 20:12

* **10:24:** Diu edi wai sumaḡa te waiguyau ba mataila Maimaituwa lava lisinemo i wainuwawisu bi ya kakavisuvisu (Sale 128, Miya 10:22). Taunana aubaina Yesu ena tauwaikaiwatana ena giu a vaivaiye ba a tagugu. Tedi ai noḡota bamoda Maimaituwa lava wai guyaudi mote imai yawasanidi ba lava ḡesaudi kota mote imai yawasanidi.

bilibi, i bagibagi kauwa kaka lava waiguyauna Maimaituwa ena waibada noponemo ya sola saḡa.

²⁵ I pilipili kauwa kaka ḡamoḡamo dididiga kamelo, siyau bwadanemo ya sola, mba mainana kota lava waiguyauna mote Maimaituwa ena waibada noponemo ima sola saḡa.”

²⁶ Ḡome ena tauwaikaiwatana mba giuna a vaivaiyena ba a tatava gulata bi edi lava vaitedi ai talapilina gado, “Bamoda mainana, ba aiyai kaka bena ya yawasana?”

²⁷ Yesu i kitedi bi i giuwedina gado, “Lava lisidimo ba i pilipili kauwa te taudigā sai yawasanidi bi Maimaituwa lisinemo bai matabuna ba ḡemoḡemotina ya voiye.”

²⁸ Kamaina bi Pita i giuna gado, “Bi tama bainewa? Tama kaikana bai matabudi ke ḡosedi kamaḡedi bi ke kaiwatam.”

²⁹ Yesu i giuwedina gado, “Yà giugiu kauwemi, aiyai ena vanuwa ee tinatinanatuna ee nuvunuvuna ee valevaletina ee tinana bi tamana, ee natunatuna bi ena daibi ya gosedi bi tagu ya kaiwatagu bi lava ḡesaudi lisidimo giugu visuvisuna ya giunawena,

³⁰ mba sauginemo tana mai'a dididiga otina Maimaituwa ya vite: Ena vanuwa, valevaletina, nuvunuvuna, tinatinana, natunatuna bi daibi sa wapa. Bi kota lava sa laukivigebogeboye. Bi laḡan muliḡa ya natonatona tana yawasana ilailala ya vai.

³¹ ☆Lava wapewapedi mabai niganana sa wailaumatanana kaka sai laumuli bi mabai sa

wailaumulina ba sai laumatana.”

*Yesu ena peki giuna i wai faioni
(Met 20:17-19, Luk 18:31-33)*

³² Tedi etaḡa a nawanawa Yelusalem bi Yesu eta i dolidoliye. Bi ena tauwaikaiwatana a tagugu bi lava ḡesaudi a kaikaiwatedina a naila. Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi a moito gebi tabudimo bi lisinemo bai matabudi sa tubuḡana ena tauwaikaiwatana i tainuwataudina gado,†

³³ “Ko vaiye, niganana ta nawanawa Yelusalem, bi ḡome taukaisolu kaka Tana Taunana Natuna pilisi edi babada bi waiḡake tauwailovelovena babadidi nimedimo ya sako. Tedi sa etale bi sai anine te Loum lavedi nimedimo sa sako te tedi sai peki.

³⁴ Tedi sai gadolose, sa gelolo, sa kwapu bi sai peki bi laḡan wai faioninemo tana ya kena moito.”

*Diyemes bi Diyon edi wai baḡa
(Met 20:20-28)*

³⁵ Diyebedi natunatuna Diyemes bi Diyon a tava Yesu lisinemo bi a giuwena gado, “Tauwailovelove, tama ka ḡoēḡoena bai kai baḡamna ba ema ḡowana kwa voiye.”

³⁶ Yesu i waitalayedina gado, “Bai mwalina ko ḡoēḡoena aubaimi ya voiye?”

³⁷ Tedi ena giu ai munena gado, “Kwai anine-mai te aiyai kataiyammo ya miya bi aiyai ḡeniyammo ya miya em waibada laḡannemo.”

† **10:32:** Tauwaikaiwatana a tava banina lava tana a waidibod-ibogi. Bi lava ḡesaudi mulinaḡa a nawanawa a naila banina, a nawanawana noke Yelusalemmo bai ya tubuḡa lisinemo.

³⁸ Yesu i giuwedina gado, “Temi mote ko sibe te bai ko waibaḡæ. Temi ḡemoḡemotina wainuwatoi leduna yà tegona mainana ko tego? Ee yà buluna mainana ko bulu?”[‡]

³⁹ Tedi ena giu ai munena gado, “Tama ḡemoḡemotimai.”

Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Temi ḡolaḡolana yà tegona mainana temi ko tego bi yà pekina mainana ko peki.” Bi Yesu i giuwedina gado,

⁴⁰ “Kamaina bi tagu mote egu waibada ima kenakena te yà lauvina, te aiyai kataiyagumo bi aiyai ḡeniyagumo. Niga gabuna tedi mabai Maimaituwa i vinevinedina aubaidi i kanonoḡi.”

⁴¹ Tauwaikaiwatana 10 mainana giuna a vaivaiyena, ba tedi Diyemes bi Diyon lisidimo a medi.

⁴² Yesu matabudi i yogedi bi i giuwedina gado, “Kona sibe tedi mabai Eteni sa wai badaedina ba lisidimo sa wai bada teyala.

⁴³ ✧Temi mote maso mai ko voiye, aiyai didiga i ḡoena ba ya sako yovoḡe munaḡe bi aubaimi yai taupaula.

⁴⁴ Aiyai bi doli i ḡoena ba ya sako yovoḡe munaḡe bi lava ḡesaudi aubaidi yai taupaula yababa.

⁴⁵ Mainana Tana Taunana Natuna i yovona mote lava aubaina si paula bi tana lava aubaidi i paula bi ena yawasana i vite munaḡe te lava

[‡] **10:38:** Yesu ledu lau tegoyena bi waibulu i giuwena ba mote ledu ota bi asiwa ota bi ena wainuwatoi bi ena peki i giu wata.

✧ **10:43:** Met 23:11, Mak 9:35

wapewapedi i wai yawasanidi.”§

Yesu Batimiyas matana potapotana i wai yawasani

(Luk 18:35-43)

⁴⁶ Yesu ena taukaiwatana vaitedi a tava Deliko malagainemo. Gome ena tauwaikaiwatana bi lava kumna dididiga vaitedi Deliko a gosegose ba oloto matapotapotana isana Batimiyas tana eta diyanemo i miya bi i waiwaigigimana, Batimiyas tana Timiyas natuna.

⁴⁷ Sauginemo tana Nasalet Yesuna giuna i vaivaiye ba binau i waitubuna gado, “Yesu Deivida Natuna** kwa lau nuwatoitoyegu!”

⁴⁸ Lava wapewapedi gome Batimiyas a kaipa-sine, “Ku miya moimoisili!” Bi tana yaḡolo te kalinana dididiginemo i binabinau gado, “Deivida Natuna kwa lau nuwatoitoyegu!”

⁴⁹ Kamaina bi Yesu i vamoito bi lava i giuwedina gado, “Ko giuwe ya saḡa niga ḡome.”

Tedi oloto matapotapotana a giuwena gado, “Ya yogeyogem, ma nuwavisum kwa moito bi kwa nawa lisinemo.”

⁵⁰ Kamaina bi tana ena kwama i ḡiḡi, i pwalaḡe kamaḡe, i laupotisaḡa bi i nato Yesu lisinemo.

⁵¹ Gome Yesu Batimiyas i waitalayena gado, “Bai kwa ḡoḡoena aubaim ya voiye?”

Kamaina bi oloto mata potapotana i giuwena gado, “Tauwailovelove, tagu ya ḡoḡoena yai kita munaḡa.”

§ **10:45:** Yesu ena wainuwatoi bi ena peki gebogebo lavada eda gabu i vai, mai Aisaiya 53:8 i giugiuna. ** **10:47:** Giu Deivida Natuna ba mote natu otina bi Deivida ena dammo i tubuḡa.

⁵² Yesu i giuwena gado “Kwa nawa em sumaḡa i wai yawasanim.” Noi taunana te oloto matana i yana bi Yesu i kaiwata te etaḡa a nawa.

11

Yesu Yelusalemmo i sola saḡa

(Met 21:1-11, Luk 19:28-40, Dyn 12:12-19)

¹ Yesu bi ena tauwaikaiwatana oya Olip diyanemo malagai Betpage bi Betenimo a tava, Yelusalem a vavawaiḡegele. Bi Yesu ena tauwaikaiwatana labu i giukamaḡedi a doli,

² bi i giuwedina gado, “Ko nawa Yelusalem malagainemo bi sauginemo ḡome kona tavana ba donki lauewalina waitamina ko kita, mote aiyai i geluwe, temi ko kuvesi bi ko natome.*

³ Bi aiyai yai talayemina gado, ‘Bai aubaina niga mai ko voivoiye?’ Ba temi tana ko giuwena gado, ‘Bada ya ḡoḡoḡe bi mote lofana te ya munaḡe.’”

⁴ Tedi a nawa malagaimo a tava bi eta diyanemo vanuwa mataetinemo donki lauewalina waitamina a kita i moimoito, kamaina bi a kuvesi.

⁵ Ḗome lava ḡesaudi diyanemo a moimoitona ai talayedina gado, “Bai aubaina mba donkina ko kuvekuvesi?”

⁶ Kamaina bi tedi Yesu bai i giugiuwedina mainana a giuwedi. Ḗome te ai aninedi bi donki ai doli nawe.

⁷ Tedi donki ai doli nawe Yesu lisinemo bi edi kwama a ḡiḡikamaḡedi te donki dabanemo a yesidi bi dabedimo Yesu i miya.

* **11:2:** Yesu tana donki dabanemo i gelu banina tana Maimaituwa ena vinevine (Sakalaiya 9:9).

⁸ Lava wapewapedi edi kwama etamo a yesidi bi ḡesaudi kai malugulugudi a bwalidi bi a yesi nawedi.†

⁹ Lava dolidolidi bi mulimulidi a binabinauna gado,

“Maimaituwa ta kasaḡesaḡe.

Ka kavisuvisuna ya natonato Bada isanemo.‡

¹⁰ Ka kavisuvisuna BADA isanemo ya natonatona Deivida ena tubulelesemo

Maimaituwa ta kasaḡesaḡe, noke malamo!”

¹¹ Yesu Yelusalemmo i tava bi i nawa Maimaituwa ena vanuwemo. Gome bai matabuna i kita kovidi bi kaikana aubiga aubaina te ena tauwaikaiwatana ¹² vaitedi a nawa Betenimo.

Yesu kai damaya i pasili
(Met 21:18-19)

¹² Laḡani i sako Beteni a gose bi a nawanawa te Yesu kani i peki.

¹³ Kamaina bi i wai kita nawa manemanekemo te kai damaya luguna i kita. Bi i nawa diyanemo te i kita kaukauwe ba votana geḡa, banina mote vota ena bolimani.

¹⁴ Yesu kai damaya i pasilina gado, “Mote aiyai kaka votam ima kani munaḡe!” Mai i giugiu ba ena tauwaikaiwatana ena giu a vaiye.

† **11:8:** Diyon 12:13 i giugiuna luvanemo lava edi gala bi kai ma lugulugudi a bwalidi etamo a yesidi ba edi ka saḡesaḡe bi edi vivila te ḡalibona a voyai. ‡ **11:9:** Giu Ousana Alamek kalinedimo ba Niganana kwai yawasanimai. Muliḡa giuna a vitale te ka saḡesaḡe. Sale 118. Mba giuna noḡotinemo tedi Yesu a kasaḡesaḡe te tana guyau.

*Yesu taugimala bi taukune Maimaituwa ena vanuwa didiyaunemo i kwavidi a potiyovo
(Met 21:12-17, Luk 19:45-48, Dyn 2:13-22)*

¹⁵ Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi Yelusalemmo a tava bi tana i nawa Maimaituwa ena vanuwa ganakukuna noponemo. Gome tedi mabai a wai kunekune bi a gimagimala i kwavivaidi a potiyovo. Bi wali dobu manedi tauvitaledi bi mwanuwa gabubu a wai kunekuneyedina edi bena bi edi animiya i vitaledi. §

¹⁶ Bi lava i waigakedi te waikunekune mwalidi mote sima avala bi Maimaituwa ena vanuwa ganakukuna noponaga sima nawa.

¹⁷ ☆ Bi tana lava i wailovelovedi bi i giuwedina gado, “Gilugilumina wadubonemo Maimaituwa i giuna gado,

‘Tagu egu vanuwa sai isana
pali vanuwina lava dobu matabuna aubaidi.’
Bi temi kona voiye te maibena ‘taudanedanene
edi gabu.’ ”**

¹⁸ Pilisi edi babada bi waigake tauwailovelovena niga giuna a vaiye bi eta a tavutavu te bainewa maso Yesu ai peki. Bi geḡa te a naile banina lava kumna ena wailovelove a sovesoveye.

§ **11:15:** Diu edi noḡotemo manemo lava matana ba koikoitau. Taunana aubaina a tavaitedi bi a wai kunekuneyedi te mane a tanodi bi takis a wai mai'idi. ☆ **11:17:** Ais 56:7 ** **11:17:** Yesu mba lavedi edi bena i vitaledi banina mba manedimo kaiyovumo a puyopuyo bi lava ḡesaudi edi mane nevedi a tanotanodi.

19 Kamaina bi suwala bulubulumo Yesu ena tauwaikaiwatana waitedi Yelusalem a gose bi a nawa.

Damaya kaina i poki

(Met 21:20-22)

20 Malaboiboi ġesaunemo tedi a munamunaġa, mba kaina a kita i poki pakanemo te damonemo.

21 Ġome tedi kai a kitakita ba Pita Yesu ena giu i noġoti bi i giuna gado, “Tauwailovelove kwa kita, damaya kaina kuna pasipasilina i poki.”

22 Yesu edi giu i waimunena gado, “Emi waisumaġa Maimaituwa lisinemo ko sako.

23 ☆Giukauwemo yà giugiuwemi, aiyai niga oyana ya giuwena gado, ‘Ku pwalāġe nawem nisamo.’ Bi tana noponemo mote ima nuwalaġalaġa bi yai sumaġa te bai i giugiuwena ba aubaina ya tubuġa.

24 Taunana aubaina yà giugiuwemi te bai palimo ko wai baġaena ba koi sumaġa te kona banavi, bi mba temi emiya.

25-26 Bi laġannemo ko laulaupalina ba dolina tedi mabai gebogebo lisimimo a voivoiyena, ko noġoti kamaġedi, mainana kaka Tamemi malamo emi gebogebo ya noġoti kamaġedi.”††

Yesu ena waibada waitalana

(Met 21:23-27, Luk 20:1-8)

27 Tedi a tava munaġa Yeluslemmo bi Yesu, Maimaituwa ena vanuwa didiyaunaġa

☆ **11:23:** Met 17:20 †† **11:25-26:** Gilugilumidi wadubodi ġesaudimo kota mainana lova 26 mote ima kenakena. Niga mainana i giu, “Bamoda temi emi lava edi gebogebo mote koma noġoti kamaġedi, ba kota Tamemi malamo emi gebogebo mote ima noġoti kamaġedi.”

i nawanawa. Pilisi edi babada, waigake tauwailovelovena bi Diu babadidi a tava Yesu lisinemo

²⁸ bi ai talayena gado, “Tam waibada bamo kuna vai bi niga kauwidi kwa voivoiyedi? Em waibada aiyai i vitem?”

²⁹ Kamaina bi Yesu edi giu i wai munena gado, “Waitala gemota yai talayemi bi giu koi mune kaka ya giuwemi te bamo tagu waibada e vai bi niga kauwidi ya voivoiyedi.

³⁰ Ko giuwegu, aiyai Diyon waibadana i vite bi i laulaukabulu? Maimaituwa i vite ee lava dobumo?”

³¹ Tedi taudiḡa ai talapilina gado, “Bamoda ta giuna gado, Malaḡa, ba tana ya giuna gado, ‘Bai aubaina mote koi sumaḡe.’

³² Bi bamoda ta giuna gado, ‘Lava lisidiḡa, ba sa ḡasiyeda.” Tedi a nailana banina lava matabudi a sibe, te Diyon tana kamaina te taugiuwatana.

³³ Taunana aubaina ena giu ai munena gado, “Tama mote ka sibe.”

Bi Yesu i giuwedina gado, “Tagu kota mote yaḡa giuwemi te egu waibada bamo e vai bi niga kauwidi ya voivoiyedi.”

12

Taubayau lautaulalana

(Met 21:33-46, Luk 20:9-19)

¹ ☆Kamaina bi Yesu lautaulalamo giuwedi i waitubuna gado, “Oloto waen daibina i wadi bi i ganakuku. Bi kota waen aniva pisana i

☆ 12:1: Ais 5:1,2

voiye bi ani waikoyaḡa vadavadana i keli. Kamaina bi taubayau i tanodi te waen daibinemo* i waidubudi. Bi tana i nawa dobu ḡesaunemo.

² Vililubu laḡannemo tana taupaula i giukamaḡe waen daibina taulabena lisidimo te waen votedi ḡesaudi maso i laitupa. ³ Bi geḡa te taubayau taupaula a kaididi, a kwapu bi a giukamaḡe kavakavana i munaḡa.

⁴ Bi kota taniwaga taupaula ḡesau i giukamaḡe lisidimo bi tedi kununa a dougolu bi a voiye te i wai tunimayaḡa.

⁵ Daibi taniwagina taupaula ḡesau i giukamaḡe bi tedi tana ai peki. Bi kota wapewapedi mainana a voyedi, a kwapudi bi ai pekidi.†

⁶ “Niganana ḡemota ota ya miyamiya, taniwaga natuotina nuwapouna. Muliḡa tana natuotina i giukamaḡe bi i giuna gado, ‘Tedi male natugu sa vivile.’

⁷ “Bi geḡa te taubayau taudiḡa ai giugiuna gado, ‘Niga olotona male tamana gagasina matabudi ya tanodi. Ei, ko nato ta lai peki bi gagasa matabuna tada ta vai.’

⁸ Kamaina bi tedi a kaididi, ai peki bi waen daibina mulitaulinemo a pwalaḡe nawe.”

⁹ Yesu ena giu i waikovi bi i wai talayedina gado, “Daibi taniwagina bai ya voiye? Tana kaka ya

* **12:1:** Waen daibina ba gabu ḡaubona ḡome Diu lavedi waen sa wadiwadi. Bi waen votana a wai isana guleipi. Tedi guleipi dom nopodimo a sivu yovogedi bi a vava buyodi. Bi masidi a ledudi bi kwagimo a ḡinigini yovogedi, mba taunana waen edi ani tego.

† **12:5:** Israel lavedi Maimaituwa ena taupaula a dabokedi bi a wai pekidi maibena taubayau daibi taniwagina ena taupaula a dabokedi bi a wai pekidi (Delimaiya 7:25-26, Eimos 3:7, Sakalaiya 1:6).

tava bi taubayau yai pekidi bi waen daibina lava
 ḡesaudi ya vitedi.‡

10 ✧ Temi gilugilumina wadubonemo kona iyeve
 ee geḡa? Mba niga mainana i giu,
 ‘Vanuwa taukelina duḡu a dabodabokena,
 i nuwavitala te duḡu laukaina vanuwa yasina
 i tubuḡa. §

11 Bada, niga kauwina i voiye te kitana lisidemo i
 visu gulata.’ ”

12 Ḡome Diu babadidi eta a tavutavuḡe te maso
 a pani, banina a sibe te tana lautaulalamo i giugiu
 watedi bi geḡa te tedi lava kumna a nailedi.
 Kamaina bi a kita kamaḡe te i nawa.

Takis ena waitala
 (Met 22:15-22, Luk 20:20-26)

13 Lautaulala mulinemo Palisi ḡesaudi bi Alodi
 ena muli a giukamaḡedi Yesu lisinemo te ena
 giumo maso ai wavu.

14 Bi tedi a tava lisinemo bi a giuwena gado,
 “Tauwailovelove, ke sibe te tam ba giukauwa
 kwa giugiuwe, te lava bai sa giugiuwena mote
 kuma nainaile. Tam lava isanawenawedi edi
 giu mote kuma iyeiyevide bi em wailovelove ba
 Maimaituwa ena ḡowana bi giukauwa lava kwa
 wailovelovedi. Kwa giuwemai, kamaina te takis
 kai maii Sisa lisinemo ee geḡa?”

‡ 12:9: Niga ḡome Yesu ena giu banina ba tana male Diu baba-
 didi sai peki bi Maimaituwa male tedi ya kovoḡidi. ✧ 12:10:

Sale 118:22,23 § 12:10: Gulik baibol noponemo i giu te
 ḡakima. Banina tedi ḡakimemo vanuwa a kelikelidi. Bi ḡakima
 ḡemota vanuwa liunemo ya moimoitona ba vanuwa yasina. Niga
 ḡakimina taunana Yesu, Maimaituwa ena vanuwa valivaliuna
 duḡuna (Epeses 2:19-21 bi Aisaiya 28:16).

15 Yesu edi kaiyovu i sibe bi i giuwedina gado, “Bai aubaina, ko gōeḡoe te ko taikulugu? Kaikaiy-ovumi? Mane ko natome bi yà kita.”

16 Kamaina bi mane a natome bi i giuwedina gado, “Aiyai isana bi kununa aluwina manemo?”

Bi a giuwena gado, “Ġalibona Sisa aluwina bi isana.”

17 Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Bai Sisa enaya ba Sisa ko vite bi bai Maimaituwa enaya ba Maimaituwa ko vite.” Ġome tana ena giu a soveye.

Pekimo kenamoito waitalana
(Met 22:23-33, Luk 20:27-40)

18 ☆Sadisi ai sumaḡa te lava pekipekidi mote sima kenamoito. Taunana waitalana aubaina a tava Yesu lisinemo.**

19 Bi tedi a giuna gado, “Tauwailovelove, Mousis, Maimaituwa enai ḡake aubaimai i gi-lumina gado, ‘Bamoda oloto tinanatuna mwana i peki kamaḡe bi natunatuna geḡa ba kota tinanatuna iwapena ya naḡi. Bi yai natuna te tuwaḡana pekipekina aubaina.’

20 Mai maso olooloto 7 bi tautuweḡina i naḡi te i peki bi natunatuna geḡa.

21 Wai labuna iwapena i naḡi bi kota i peki, natunatuna geḡa. Mainana wai faionina vaitena.

☆ **12:18:** Giu 23:8 ** **12:18:** Diu nopodimo dam ḡemota a miyamiyana isedi Sadisi. Niga lavedi edi waisumaḡa ba tabuna, tedi mote ai sumaḡa te lava ya peki bi ya kena moito. Bi mote ai sumaḡa te alualuwa bi aneya mote bamo sima miyamiya. Tedi Mousis ena buka i gilugilumidina taudiḡa a iyeiyevidi bi buka ḡesaudi geḡa.

22 Mba olotodi wapedi 7 waivinina a naḡi bi kauwina ḡemotina lisidimo i tubuḡa bi a peki kovi mote natunatudi bi waivini muliḡa i peki.

23 Kenamoito sauginemo male aiyai mwanena mba waivinina, oloto wapedi 7 a naḡinaḡina?”

24 Bi Yesu i giuwedina gado, “Temi kona ai giugiu, gilugilumina wadubonemo Maimaituwa ena giu kona iyeve bi mote ko sibe, kota ena ḡailisi mote ko sibe.

25 Laḡannemo pekipekidi sa kenamoitona ba mote sima naḡi. Tedi sa miyana mai aneya malamo.

26 ✨Bi pekimo kenamoito ena giu Mousis i gilugilumina mote ko iyeve? Wala kai tombolunemo, kai vavavanina noponemo Maimaituwa, Mousis i giuwena gado, “Tagu Eiblaḡam ena Maimaituwa, Aisik ena Maimaituwa bi Deikap ena Maimaituwa.”

27 Tana mote lava pekipekidi edi Maimaituwa bi lava miyemiyedi edi Maimaituwa.†† Temi ba ko giugiu yabayababa.”

Waiḡake laukaina

(Met 22:34-40, Luk 10:25-28)

28 Waiḡake tauwailovelovena ḡome i vaiyedi a waitalapilina gado. Tana i sibe te Yesu i giukauwa, kamaina bi i waitalayena gado, “Waiḡake matabudi mododimo bamo taunana waiḡake laukaina?”

✨ **12:26:** Pot 3:6 †† **12:27:** Lava niganana sa miyamiyana bi waiwaisumegidi a pekipekina edi Maimaituwa.

29 ✧ Yesu ena giu i waimunena gado, “Waiḡake laukaina ba niḡa, ‘Ko vaiye Israel, Bada eda Maimaituwa taunaḡa Bada.

30 Bada em Maimaituwa kwa ḡoena, mba nuwapoum tabutabunemo, tubuḡim tabutabunemo, em noḡota tabutabunemo bi em ḡailisi tabutabunemo.’

31 ✧ Waiḡake wai labuna ba niga, ‘Lava ḡesauna kwa ḡoena mai bainewa taumḡa kwa ḡoēḡoemna. Bamo mote waiḡake ḡesau i didiga gulata kaka niga taudidi.”

32 Kamaina bi waiḡake tauwailovelovena Yesu i giuwena gado, “Bai kuna giuwena ba i visu. Giukauwa te Bada tana Maimaituwa bi diyanemo mote bamo Maimaituwa ḡesau.

33 Bi lava maso Bada edi Maimaituwa a ḡoena, nuwapoudi tabutabunemo, tubuḡidi tabutabunemo, edi noḡota tabutabunemo bi edi ḡailisi tabutabunemo. Bi lava ḡesaudi ḡoedi, i saḡa gulatana kaka sewasewa gabugabu ḡosedi Maimaituwa lisinemo.”

34 Yesu i vaiye te niga olotona ena giu i visu. Kamaina bi i giuwena gado, “Maimaituwa ena waibadana ḡotona te kwa banavi.” Niga mulinemo lava matabudi a naila bi aiyai mote Yesu i waitala munaḡe.

Devida ena Bada aiyai?

(Met 22:41–23:36, Luk 20:41-47)

35 Yesu Maimaituwa ena vanuwemo i wailoelove bi i waitalana gado, “Bainewa te

waiḡake tauwailovelovena sa giugiu te Keliso ba Deivida ena tubulelesemo?

³⁶ ✧ Aluwa Waiyawa noḡota Deivida i vite te i giuna gado,

‘Bada egu Bada i giuwena gado,

“Niga ḡome kataiyagumo kwa miyamiya eete em ḡaviya kaḡem dibunemo yài dubudi.” ’

³⁷ Deivida otina i giuna gado, *Bada*. Bi bainewa te Vinevinena maso Deivida ena tubulelesemo?” Lava kumna dididiga Yesu ena giu a vaivaiye ba ai nuwavisu.

Yesu aiyai natuna

³⁸ Yesu i wailovelovedi bi i giuna gado, “Waiḡake tauwailovelovena ko kita kauwedi. Tedi gala lofelofedi sa kotedi bi ani waiḡemota gabudiḡa sa moimoito nawa te lava maso sai ebonedi vivila vaitena.

³⁹ Tedi sa ḡoḡoena ani miya visuvisudimo sa miya aniwai bolu vanuwidimo bi mata'asimo.

⁴⁰ Tedi iwape sa kaiyovuḡedi, edi ḡonaḡona sa legaudi bi lisidimo sawai bada teyala. Bi kota pali lofelofedi sa voivoiyedi, te maso lava sa sovedi. Niga lavedi muliḡa edi kovoḡa dididigi otina sa vai.”

Iwape ena puyo

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Maimaituwa ena vanuwa didiyaunemo, Yesu mane abomina diyanemo i miya bi lava i kitedi abomemo mane a sivusivudi. Lava waiguyaudi wapewapedi mane nananakidi a sivusivudi.

⁴² Bi kota iwape wai nuwatoitoina i tava bi peni labu i sivu, mba penidi labu ba laḡan ḡemota ani gimala luvana.

⁴³ Yesu ena tauwaikaiwatana i yogedi ai ḡemotidi bi i giuwedina gado, “Yà giugiu kauwemi te niga iwapena ena puyo i sakona ba i didiga gulatana kaka lava waiguyaudi.

⁴⁴ Bai aubaina tedi wai guyaudi edi mane nananakidi a kenakena bi keikeilikidi a sivu-sivudi. Bi niga iwapena waiyamoyamonina kanaya ani gimelina bi geḡa te matabuna i sako kovi.”

13

*Yesu i giu te muliḡa lava Maimaituwa ena vanuwa waiyawa sa kagebogebo
(Met 24:1-2, Luk 21:5-6)*

¹ Ḡome Yesu Maimaituwa ena vanuwa waiyawa i gosegose bi ena tauwaikaiwatana ḡemota i giuwena gado, “Tauwailovelove, kwa kita niga vanuwidi kitedi a visu gulata bi kota ḡakima nananakidi a laukeliyedi.”

² Yesu giu i waimunena gado, “Niga vanuwidi nananakidi ko kitekitedina, mote kaka ḡakima ḡemota ena gabumo ima kena, matabudi kaka sa ḡima wai dabalalidi.”

*Pilipili bi laukivigebo nopoḡimo Yesu ena tauwaikaiwatana sa moitodidina
(Met 24:3-14, Luk 21:7-19)*

³ Yesu oya Olip dabanemo i miya bi matana Maimaituwa ena vanuwa waiyawa yawaninaḡa i waikita nawa. Kamaina bi Pita, Diyemes, Diyon

bi Endulu taudiḡa a tava Yesu lisinemo bi ai talayena gado,

⁴ “Kwa giuwemai te bai laḡannemo niga kauwidi sa tubuḡa? Bi bai matailina ka kita bi ka sibe te mba kauwidi ḡotona te sa tubuḡa?”

⁵ Bi Yesu i giuwedina gado, “Koi kita kauwa te mote aiyai ima kaiyovuḡemi.

⁶ Muliḡa male lava wapewapedi sa tava bi is-agumo sa giuna gado, ‘Tagu taunana Maimaituwa ena vinevine.’ Bi lava wapewapedi sa'ai wai etadoliyedi.

⁷ Laḡannemo waiḡasiḡasi daguguna laulisimo bi manekemo noyana ko vaiyena ba koma naila. Niga kauwidi sa gei tubuḡa bi mba taunana mote damona.

⁸ Dam bi dam sai ḡasiḡasi bi ḡalibona falona ḡalibona vaitena sai ḡasiḡasi. Bi dobu ḡesaudiḡa yoyo bi gomala sa tubuḡa. Niga kauwidi sa tubuḡana maibena waivini bwagabwagana wainatuna yavina mayavaina mainana.

⁹ “Temi ko kita kauwa, lava male sa panimi bi sa etalemi bi bolu vanuwidimo sa kwapumi. Banina temi tagu taukaiwatagu. Temi babada bi ḡalibona matedimo ko moito bi tagu giugu ko giuwedi.

¹⁰ Muliḡa kaka laḡan damona ya tavana, dolina taukaiwatagu giugu visuvisuna sa lauguguyaena dobu matabudimo.

¹¹ “Bi laḡannemo sa panimi bi sa nawemi ko etalena ba mote komai nuwaboya dolidoli te bainewa ko giu. Mba laḡannemo bai Maimaituwa ya vitevitemina ko giuwe. Mba mote temi koma giugiu bi Aluwa Waiyawa noḡota ya vitemi te ko giu.

12 “Lava ḡesaudi sa kaisolu te tasitasidi kedi ḡaviya nimedimo sa sivudi te sai pekidi. Bi tamatama natunatudi sa kaisoluḡedi. Bi libilibi sa kaisolu te tametamedi kedi ḡaviya nimedimo sa sivudi te sai pekidi.

13 ✧Bi lava matabudi sa dabokemi banina temi tagu ko waisumaḡegu. Bi aiyai i moito didina te damonemo ba ya yawasana.”

Wainuwatoi laḡanina dididiga
(Met 24:15-28, Luk 21:20-24)

14 “Mba laḡaninemo kauwa gebogebo otina bi wai matawalawalana, ḡome mote maso i moito bi geḡa te ya moito. (Temi tauiyava niga ḡome bai ya giugiuwena banina ko sibe kauwe.) Tedi mabai Diudiyamo sa miyamiyana sa velau sa nawa oyamo.

15 Bi tedi mabai vanuwa dabanemo sa miyamiyana mote sima yovo vanuwa noponemo te edi ḡonaḡona bai sima vai.

16 Bi kota tana aiyai daibimo mote i munaḡa vanuwemo ena gala vaina aubaina.

17 Bi mba laḡandimo vesavesala bwagebwagedi bi vaivaisu lisidimo ba i gebo gulata!

18 Taunana aubaina ko laupali gulata te niga kauwidi mote bodubodu laḡandimo sima tubuḡa!*

19 ✧Mba laḡanidimo ba wainuwatoi dididigina ya tubuḡa, mote mai wala pakanemo Maimaituwa dobu i voivoiyena laḡannemo

✧ 13:13: Met 10:22 * 13:18: Gulik baibol noponemo mote bodubodu ima kenakena bi gomala (winter). ✧ 13:19: Dan 12:1

te niganana. Bi muliḡa mote mainana wainuwatoina ima tubuḡa munaḡa.

²⁰ Bada ena vinevine lavedi kedinawamo aubaina te mba laḡandi i bwali wai watiyedi, bamoda geḡa, mote maso aiyai i yawasana.

²¹⁻²² “Mba laḡannemo bamoda aiyai ya giuna gado, ‘Kwa kita Keliso niga, ee kwa kita tana nanoi.’ Mote kumai sumage. Banina Keliso kaikaiyovudi bi taugiuwatana kaikaiyovudi sa laumaḡata te mataila bi anisove kauwidi sa voyiyedi te bena maso Maimaituwa ena vinevine lavedi male sa'ai waietadoliyedi.

²³ Taunana aubaina koi kita kauwa mwali matabuna kaikana e giu wainonomi.”

Yesu ena nato munaḡa

(Met 24:29-31, Luk 21:25-28)

²⁴ “Mba pilipilidi laḡanidi mulidimo suwala yai dudubala bi nawalai mote ima yana.

²⁵ Bi kota kipola galewemo sa kuluva bi mwali sawasawamo ḡaiḡailisidi matabudi sa gusu.

²⁶ ☆“Mba laḡannemo Tana Taunana Natuna yadamo, ya laumaḡata ḡailisi waitena bi ma namalina ya nato te lava sa kita.

²⁷ Bi tana ena aneya ya giukamaḡedi te dobu matabuna sa kwaivivile. Bi ena vinevine lavedi dobu isuna bi isuna sai ḡemotidi bi kota mainana malamo.”

Kaikini ya natonato

(Met 24:32-35, Luk 21:29-33)

²⁸ “Niganana kaikini yai lovelovemi, laḡannemo kai lagelagedi sa nimagala, sa kini bi lugudi sa

gidagidava ba ko sibe te bodubodu laḡanina ya natonato.

²⁹ Bi kota mainana temi niga kauwidi sa tubu-tubuḡa ba ko sibe te laḡani i watiḡe te tana ya nato munaḡa.

³⁰ Giukauwemo ya giugiuwemi, te niga kimtina sa miyamiyana mote sima peki bi niga kauwidi sa tubuḡa.

³¹ Mala bi dobu sa launeḡaneḡa bi giugu mote kaka ima launeḡaneḡa.”

Tada ta vononoḡa Yesu ena nato munaḡa aubaina

(Met 24:36-44)

³² ✧ “Bada ena nato munaḡa laḡanina bi saugina mote aiyai i sibe. Mote aneya malamo, mote natuna bi tamana taunaḡa i sibe.

³³ Koi kita kauwa bi koi mayavai banina temi mote ko sibe te bai laḡannemo mba laḡanna ya tava.

³⁴ Mba maibena oloto ena vanuwa i gose bi i nawa dobu ḡesaunemo bi ena taupaula ena vanuwa sa kitakita wata. Bi ḡemoḡemotaḡa edi noya i vitedi bi mataeta taulabena i giuwe te yai kita kauwa.

³⁵ Koi kita kauwa! Bai aubaina, mote ko sibe te bai laḡannemo vanuwa taniwagina ya tava, bamoda aubigamo ee dudubala modonemo ee kamkam ya ḡabaḡaba ee olaolalemo suwala ya lovolovotava.

³⁶ Mote koma kena nuwayavuḡa bamoda yai tagugumi.

✧ **13:32:** Met 24:36

37 Bai yà giugiuwemina ba mainana lava ġesaudi yà giugiuwedi: Koi kita kauwa!”

14

Diu babadidi Yesu kana pota a yesi

(Met 26:1-5, Luk 22:1-2, Dyn 11:45-53)

¹ Laġani labu muliġa kaka vawaitauli bi buledi tabatabana mote muu'a vaitena soina sa voiyena. Ba Pilisi edi babada bi waigake tauwailovelovena kandavonemo eta a tavutavu te bainewa maso Yesu a pani bi ai peki.

² Tedi a giuna gado, “Mote soimo tama voiye male lava ta kaġasiġasidi.”

Waivini masi panepanena Yesu dabanemo i ġini

(Met 26:6-13, Dyn 12:1-8)

³ Betenimo Saimon sida kapa i vaivaina ena vanuwemo Yesu i miya i kanikani bi waivini masi panepanena dubina* i vai tavaite. Kamaina bi dubi gadona i kulakoto bi Yesu dabanemo i ġini. Niga gaubina ba ġawaġawa isana Nad masinemo a voiye bi maiina ba i didiga gulata.

⁴ Lava ġesaudi ġome a miyamiyana a medi bi taudiġa ai giugiuna gado, “Bai aubaina masi panepanena i waiyakali?”

⁵ Mba maso a kuneye bi mane dididiga otina a vai te maso lava wainuwatoitoidi a vitedi.” Bi tedi waivini a kaipasine.

⁶ Bi Yesu i giuwedina gado, “Ko kita kamaġe! Bai aubaina ko kaka nuwalaġalaġa? Tana kauwa visuvisuna tagu aubaigu i voiye.

* **14:3:** Niga gaubina mai'ina i didiga gulata. Inglisimo sawai isana alabasta.

⁷ Temi lava wai nuwatoitoidi sauga matabuna waitedi ko miyamiya, bamoda sagudi ko ḡoena ba wali saugemo ko sagudi bi tagu mote temi waitemi tama miya nonoḡa.

⁸ Tana i sibe te bai ya voivoiye. Masi panepa-nena tubuḡigumo i ḡinina ba i ka nonoḡina muliḡa laudobo aubaina.

⁹ Yà giugiu kauwemi, dobu matabunemo lava giu visuvisuna sa lauguguyaena ba niga waivina bai i voivoiyena sa noḡoti bi sa giuwata.”

Diudas i wai anina te Yesu ya kaisoluḡe

(Met 26:17-25, Luk 22:7-14,21,23, Dyn 13:21-30)

¹⁰ Diudas Iskaliot, tauwaikaiwatana 12 nopodimo i nawa pilisi edi babada lisidimo bi i kaisolu te bainewa Yesu sa pani.

¹¹ Tedi bai i giugiuwedina, a vaiye bi ai nuwavisu gulata. Kamaina bi a giuwapa te mane sa vite. Ḣome Diudas gavogavo i tavutavu te bainewa maso Yesu nimedimo i sako.

Vawaitauli soina a kani

¹² Buledi mote muu'a waitena soina laḡanina i tava. Ḣome lava sipu natunatudi lau ewalidi a vunudi bi a lau sewasewaedi vawaitauli soinemo. Bi ena tauwaikaiwatana ai talayena gado, “Bamo ḡome kuna ḡoḡoena vawaitauli kanina ka voiye?”

¹³ Kamaina bi Yesu ena tauwaikaiwatana labu i giu wailovelovedi bi i giukamaḡedina gado, “Ko nawa Yelusalemmo ko tava bi oloto ko kita gauba dubina ya avaavalina ko kaiwata.

¹⁴ Bi bamo vanuwinemo ya valagetana, mba vanuwina taniwagina ko giuwena gado:

Tauwailovelove niga mainana i giu, ‘Bamo gabunemo tagu bi egu tauwaikaiwatana vaitedi, vawaitauli kanina ka kani?’

¹⁵ Bi ġome vanuwina noponemo gabu dididiga kaka nonoġina yai lovemi. Te ġome temi bai matabuna aubaida ko kanonoġi.”

¹⁶ Kamaina bi taukaiwatana a nawa, malagai dididiginemo a tava bi bai matabuna Yesu bainewa i giugiuwedina mainana a banavi. Bi ġome vawaitauli kanina a kanonoġi.

¹⁷ Aubigamo Yesu taukaiwatana vaitedi a tava.

¹⁸ Laġannemo a miya a kanikani ba Yesu i giuna gado, “Yà giugiu kauwemi, te ġemota modomimo kaka ya kaisoluyegu, tana aiyai vaitena ka kanikanina.”

¹⁹ Taukaiwatana nuwedi i gebo bi ġemoġemotaġa ai talayena gado, “Bada ku giu, mote tagu, ee?”

²⁰ Yesu i giuwedina gado, “Temi 12 modomimo ġemota, tana aiyai vaitegu ema buledi abomemo ka wai dakwana.

²¹ Maibena wala a gilugilumina noponemo te Tana Taunana Natuna kaka ya peki. Bi i gebo kauwa te oloto aiyai Tana Taunana Natuna ya kaisoluye! Mba olotona avena te maso i tubuġa.”

²² Ġome a kanikani bi Yesu buledi i vai, Maimaituwa i wai ebone, i vilikivi bi ena tauwaikaiwatana i vitedi. Bi i giuwedina gado, “Niga ko vai, tagu tubuġigu.”

²³ Kota ledu i vai, tamana i wai ebone bi tedi matabudi ledunemo a lautego.

²⁴ Yesu i giuwedina gado, “Niga ba tagu kwasinigu i nuwaġini lava wapewapedi aubaidi,

tagu kwasinigu Maimaituwa ena waianina ya voiye te ya ġailisi.

²⁵ Yà giugiukauwemi, tagu kaka mote niga waenina yàma tego munaġe eete Maimaituwa ena waibada laġannemo kaka waen valivaliuna yà tego.”

²⁶ Kamaina bi a sale i kovi bi a nawa Olip oyanemo.

Yesu Pita ena valele i gei giuwe

(Met 26:31-35, Luk 22:31-34, Dyn 13:36-38)

²⁷ Yesu tedi i giuwedina gado, “Temi matabumi kaka ko velau ko gosegu, maibena gilugilumina wadubonemo Maimaituwa niga mainana i giu, “Tagu kaka tauwaiġamoġamo yai peki bi sipu kaka sa dabalala.’

Taunana aubaina temi matabumi kaka ko velau ko nawa.

²⁸ ✧ Bi laġannemo tagu yà kenamoito, ba yà dolidoli Galilimo.”

²⁹ Tana mainana i giugiu ba Pita ena giu i wai munena gado, “Egu lava ġesaudi male sa velau sa nawa bi tagu ba mote yàma gosem!”

³⁰ Yesu Pita i giuwena gado, “Yà giugiukauwem te mateya dudubalemo, muliġa kaka kamkam malabu ya ġabana, ba tam ma faiona kwa giu te mote ku sibegu.”

³¹ Pita kalinana bagibaginemo i giuna gado, “Tagu male mote mainana yàma giu. Avena te bainewa bi male vaitem ta peki. Tagu male mote yàma valeleem.” Bi ġesaudi giuna ġemotina a vato.

✧ 14:28: Met 28:16

Yesu Getsemenimo i laupali
(Met 26:36-46, Luk 22:39-46)

³² Tedi dobu isana Getsemenimo a tava bi Yesu ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Niga ġome ko miyamiya bi tagu yà nawa yà laupali.”

³³ Tana Pita, Diyemes bi Diyon i waidolidi te a nawa. Tana yavi bi nuwaboya nopona i wai wanavu.

³⁴ Bi i giuwedina gado, “Nuwaboya nopogumo i didiga gulata, ġotona te yai pekigu. Niga ġome ko miya bi manogotimi ko wai kita.”

³⁵ Yesu ġotona i taunawa bi i nuwalikwa doġamo i talaġa bi i laupalina, bamoda ġemoġemotina, te niga wainuwatoina mote maso i vai.

³⁶ Kamaina bi i laupalina gado, “Tamagu, Tamagu! Bai matabuna tam lisimmo i tekateka. Niga wainuwatoina leduna lisigumo kwa kaikamaġe. Bi geġa te mote tagu egu ġowana bi tam em ġowana.”

³⁷ Yesu i tava munaġa bi ena tauwaikaiwatana faiona i kitedi a kena kwavu. Kamaina bi tana Pita i giuwena gado, “Saimon, tam kwa kenakena ee? Maso ġemoġemotina kona tauwai kita laġan ġaubona?†

³⁸ Ko kita kauwa bi ko laupali te mote laulubumo koma kuluva. Aluwimi ya ġoeġoe bi tubuġa i gwaġa.”

³⁹ Kamaina bi kota i munaġa i laupali bi giuna ġemotinana i vatovato.

† **14:37:** Baibol nopodimo a giuna, 1 awa.

⁴⁰ I nato munaḡa i kitedi a kenakena banina tedi mote ḡemoḡemotina te sai kita. Bi mote a sibe te bai sa giuwe.

⁴¹ Bi ena tava waifaioninemo i giuwedina gado, “Temi yaḡolo ko waiyawasi? Kena avena, ko kita, laḡanina i tava, te Tana Taunana Natuna sa kaisoluye bi gebogebo lavedi nimedimo sa sako.

⁴² Ko moito! Ta nawa, ko kita, oloto taukaisoluḡegu kaikana i tava!”

Yesu a pani

(Met 26:47-56, Luk 22:47-53, Dyn 18:3-12)

⁴³ Yesu yaḡolo i giugiu ba ena tauwaikaiwatana 12 nopodimo ḡemota isana Diudas i tava. Lava kumna edi madamada bi kepata a tanodi bi tana vaitena a tava. Pilisi edi babada, waigake tauwailovelovena bi Diu babadidi niga lavedi a giukamaḡedi a tava.

⁴⁴ Diudas lava kumna i giu wainonodi te mataila yai lovedi, “Bamo taunana yaì suluvena ba taunana ko pani bi ko kita te mote ima naila ima nawa.”

⁴⁵ Noi taunana a tavatava, te Diudas i nawa ota Yesu lisenemo bi i giuwena gado, “Tauwailovelove, bi i waisuluve.”

⁴⁶ Kamaina bi Yesu a pani bi a labadidi.

⁴⁷ Bi ḡome diyanemo taumoito ḡemota ena kepata i wai guli, te pilisi saḡasaḡa guletina ena taupaula beyana i tadi kamaḡe.

⁴⁸ Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Temi kepata bi madamada kona avala tava, te tagu ko paniguna maibena tauwaibeyapota ee?

49 Laḡan matabuna tagu Maimaituwa ena vanuwemo e wailovelove bi mote ko panigu. Gilugilumina wadubonemo i giugiuwena niga taunana ya tubutubuḡa.”

50 Kamaina bi ḡome ena tauwaikaiwatana a ḡose bi a velau a nawa.

51 Oloto ewalina ḡemota Yesu i kaikaiwata bi ena kaleko potipotina i kotekotena bena maso a kaididi

52 bi geḡa te ena galaḡa a soluḡigi kamaḡe bi tana ma kofakofana i velau i nawa.

Yesu Diu edi babada matedimo i etala
(Met 26:57-68, Luk 22:54-55, Dyn 18:13-14, Dyn 18:19-24)

53 Kamaina bi Yesu ai dolinawe pilisi saḡasaḡa guletina ena vanuwemo, ḡome pilisi edi babada, waiḡake tauwailovelovena bi Diu babadidi ḡesaudi a tava ai ḡemotidi.

54 Pita, Yesu i wawatawata te tana didimantina i nawa pilisi saḡasaḡa guletina ena vanuwa mataetinemo. Tana ḡome etala gabuna taulabena waitedi a miya kai diyanemo a malimalili.

55 Pilipilisi edi babada bi bolu babadidi ḡesaudi tedi Yesu ena gebo a tavutavuḡe te maso ai peki bi mote aiyai bamo lisenemo giukauwa a vai.

56 Lava wapewapedi edi waiwavu giudi a tava a giuwedi bi edi giu ba tabudi bi tabudi.

57 Lava ḡesaudi a moito bi waiwavu kaikaiyovudimo tana ai wavuna gado,

58 “Tama ke vaiye i giuna gado, “Tagu kaka Maimaituwa ena vanuwa lava a kelikelina, ya kageboḡe bi laḡan faiona nopodimo ḡesau ya keli, mote lava nimedimo voivoiyena.”

59 Bi yaḡolo te edi giu tabudi bi tabudi.

60 Kamaina bi pilisi saḡasaḡa guletina i miya moito i nato bi Yesu i wai talayena gado, “Bai kwa giuwe ee geḡa? Niga lavedi sa wai wavum.”

61 Bi tana i miya moimoisili, mote bai i giuwe. Bi kota pilisi saḡasaḡa guletina i waitala mu-naḡe bi i giuna gado, “Tam taunana Vinevinena, Maimaituwa ta kaka saḡesaḡena natuna, ee?”

62 ✨Bi Yesu i giuna gado, “Tagu taunana Vinevinena, Tana Taunana Natuna kaka ko kita tamana ḡaiḡailisina kataiyanemo ya miyamiya bi malamo ma giyouna ya nato.”

63 Ḡome pilisi saḡasaḡa guletina ena gala i kulalisi bi i giuna gado, “Tama niganana mote giu ḡesaudi vaiyedi kama ḡoeḡoedi.”

64 Bainewa ko noḡonoḡoti, kaikana beyademo te vaiye te i waidiboḡa te Maimaituwa i sako yovoḡe.‡

Tedi matabudi a binauna gado, “Tana i waidiboḡa, kamaina te ya peki.”

65 Bi lava ḡesaudi Yesu a gelolo, matana a suma, a kwapu bi a giuna gado, “Tena ku giu, aiyai i kwapum?” Kamaina bi tauyava Yesu a kaididi bi a lau nevanevakau.

Pita Yesu i valeleye

(Met 26:69-75, Luk 22:56-62, Dyn 18:15-18)

66 Pita yaḡolo pilisi saḡasaḡa guletina ena vanuwa mataetnemo bi pilisi ena taupaula waivinina ḡemota i tava.

✨ **14:62:** Dan 7:13 ‡ **14:64:** Diu lavedi a noḡoti te Yesu ena giu bena Maimaituwa vaitena ḡemoḡemotidi.

67 Ĝome Pita i kita i malimalili bi i kitadidi bi i giuwena gado, “Tam taunana Nasalet Yesuna vaitena kona nawanawa ĝemota.”

68 Bi geĝa te tana i valele bi i giuna gado, “Tagu mote yà sibe bai kwa giugiuwe.” Kamaina bi Pita i miya moito te ganakuku mataetina yawaninaĝa i nawa. Kamaina bi kamkam i ĝaba. §

69 Ĝome taupaula waivinina Pita i kita bi giuna ĝemotina diyanemo taumoito i giuwedina gado, “Niga taunana editau ĝemota.”

70 Bi Pita kota i valele munaĝa. Kamaina bi a taumiya mala ĝaubona bi diyanemo taumoito Pita a giu munaĝena gado, “Mote kuma valele, kamaina te tam taunana Galili lavam.”

71 Bi Pita Maimaituwa isanemo i waisaĝinana gado, “Kagusai Tamagu, yà giugiu kauwemi te tagu mba lavana ko giugiuwena mote yà sibe.”

72 Noi taunana te kamkam ĝaba i wai labu, mulinemo Pita Yesu ena giu i noĝoti, “Muliĝa kaka kamkam ma labu ya ĝabana, tam kaka ma faiona kwa valeleyegu.” Kamaina bi Pita i laudulu bi i ĝaba nusanusa.

15

Yesu Paelat matanemo i moito

1 Olaolala kaikana Pilisi edi babada, waigake tauwailovelovena, waibabada bi bolu babadidi matabudi ai ĝemotidi bi ai ogatala. Kamaina bi Yesu nimana a pani bi ai doli nawe gabemani isana Paelat nimanemo a sako.

§ 14:68: Niga lovanemo giu kamkam i ĝabana ba buka ĝesaudi wadubodimo mote ima kenakena.

² Paelat Yesu i waitalayena gado, “Tam Diu edi ḡalibona ee?” Bi Yesu ena giu i wai munena gado, “Emaso, kuna giugiuna mainana.”

³ Pilisi edi babada kauwa wapewapedimo Yesu ai wavu.

⁴ Kamaina bi Paelat Yesu i waitala munaḡena gado, “Ei, tam bai kwa giuwe ee geḡa? Kwa vaiye kauwa wapewapedi gebogebodimo sa wai wavum!”

⁵ Bi Yesu mote bamo bai i giulubuḡe. Taunana aubaina Paelat i sove.

Diu babadidi a ḡoe te Yesu maso i peki

⁶ Paelat ena vaivaimo wala vawaitauli soina laḡannemo Diu lavedi bamo lavana biliwelokomo a wai aninena taunana ya kaikamaḡe.

⁷ Mba ḡome oloto isana Balabas ena lava tauwaiḡaviya ḡesaudi vaitedi biliwelokomo a miyamiya. Tedi wala Loum gabemanina ena waibada ai ḡaviye bi lava a waipekidi.

⁸ Lava kumna a tava Paelat lisinemo ai ḡemotidi bi ai baḡa te aubaidi, ena vaivaimo wala i voivoiyena mainana maso i voiye.

⁹⁻¹⁰ Bi Paelat i sibe kauwe te pilipilisi edi babada unula dabanemo Yesu tana nimanemo a sako. Taunana aubaina Paelat edi giu i waimunena gado, “Ko ḡoḡoena Diu edi ḡalibona yà kaikamaḡe aubaimi ee?”

¹¹ Pilipilisi edi babada edi giumo lava kumna nuwedi a liuliuwe te Paelat maso ai baḡa te Balabas biliwelokomo ya kaikamaḡe aubaidi bi mote Yesu.

¹² Bi tana lava i waitala munaḡedina gado, “Te bai kona ḡoena yà voiye niga lavana ko wai isana Diu edi ḡalibona lisenemo?”

¹³ Bi tedi a binauna gado, “Ku tupalatu!”

¹⁴ Bi Paelat i waitalayedina gado, “Bi bai aubaina? Bai gebona i voiye?” Bi kota a binau gulatana gado, “Ku tupalatu!”

¹⁵ Kamaina bi Paelat i ḡoḡoena lava yai nuwav-isudi aubaina, Balabas i kaikamaḡe i nawa bi ḡaviḡaviyidi i giuwedi te Yesu sa kwapu bi sa nawe sa tupalatu.

Tauwaiḡaviya Yesu ai namaḡe

¹⁶ Ḡaviḡaviyidi Yesu ai doli nawe Paelat ena vanuwa mataetinemo bi edi lava ḡesaudi ḡaviḡaviyidi a giuwedi a tava te ai ḡemotidi.

¹⁷ Bi ḡome tedi gala molemolena maibena ḡalibona ena gala kulina, Yesu ai kote bi donadona pipipinina a voivoiyena a vai te kununemo ai kote.

¹⁸ Kamaina bi ai gwaigwaiye bi lisenemo a binauna gado, “Ebom, Diu edi ḡalibona!”

¹⁹ Tedi diḡonemo kununa a kwapu, a kaniso tawatawa bi tuwapekedi ai tupagwaligedi bi wainamaḡemo a laulauduneye maibena ḡalibona.

²⁰ Tedi ai namaḡe i kovi bi gala molemolena a kaikamaḡe bi tana ena gala otina ai kote munaḡe, kaka bi ai dolinawe tupalatuna aubaina.

Yesu a tupalatu

²¹ A nawanawa etamo te oloto isana Saimon a banavi, tana daibimo bi i saḡasaḡa Yelusalem malagai dididiginemo. Saimon tana Aleksanda bi Lupas tamedi tana Sailin lavana. Ḡome

gaviḡaviyidi Saimon a egeli te Yesu ena kolosi i avali.

²² Tedi Yesu ai doli nawe Golgotamo, niga isana banina ba *Kunukoukou gabuna*.

²³ Ġome tedi waen ma'a vaitena vitavitalena Yesu a vite lubu bi i daboke.*

²⁴ Gaviḡaviyidi Yesu a tupalatu bi ena gala a daliḡidi. Bi wainasi beyakuluna a voiye te aiyai bi i vato kauwena ba galedi ya tanodi.

²⁵ Olaolalemo 9 okoloki bi Yesu a tupalatu.

²⁶ Bi kai selipapinemo wai gwaigwai giuna a gilumina gado, “Niga Diu edi ḡalibona.” Bi kununa kavalinemo a sako.

²⁷⁻²⁸ Bi kota taudanedanene labu a tupalatudi Yesu vaitena, ḡemota kataiyanemo bi ḡemota ḡeniyano.†

²⁹ ☆Tedi mabai a velavelau teiyaḡina ba ai di-boḡi, iwedi ai kwadekwadedi bi a giugiuna gado, “Emata! Tam walanamo kuna giu te Maimaituwa ena vanuwa kwa koisuwasuwa bi laḡan faiona nopodimo kwa keli munaḡe.

³⁰ Niganana ku waiyawasani munaḡem bi kolosi modonaḡa kwa yovo!”

³¹ Kauwina ḡemoḡemotinemo pilipilisi edi babada bi waiḡake tauwailovelovena Yesu ai namaḡe bi tedi taudiḡa a wai gwaigwaiyena gado, “Lava ḡesaudi i wai yawasanidi bi tana mote ḡemoḡemotina te imai yawasani munaḡe!

* **15:23:** Niga waenna maa vaitena vitavitalena ba yavi aniwai ubana. † **15:27-28:** Gilugilumidi wadubodi buka ḡesaudimo lova 28 ba mote ima kenakena. Lova 28 ba niga mai i giu, “Tana a voiyena maibena waiḡake tauwaikatikotona. Aisaiya 53:12.”

☆ **15:29:** Mak 14:58

³² Tana i giu te tana taunana Keliso, Israeḷ edi ḡalibona. Niganana kolosimo ya potiyovo ta kita, kaka bi tai sumaḡe.” Bi kota lava labu Yesu diyanemo a tupatupalatudina vaitedi tana ai diboḡi.

Yesu i peki

³³ Suwala 12 okoloki balamo mba dobuna matabuna i waidudubala eete suwala i tinamuli.

³⁴ Suwala 3 okoloki bi Yesu kalinana dididiginemo i guletutuna gado, “*Eloi, Eloi, lama sabatani.*” Niga giuna banina ba, “Egu Maimaituwa, Egu Maimaituwa bai aubaina kuna gosegu?”

³⁵ Bi diyanemo taumoito noi giuna a aivaivaiye ba a giuna gado, “Ko vaiye, tana Elaidiya‡ ya yogeyoge.”

³⁶ Lava ḡemota i velau tai i vai te kai isunemo i pani bi waen wailuluna§ i taivai te maso Yesu i waitego. Bi i giuna gado, “Avena ta tau wailaba bi ta wai kita bamoda Elaidiya ya nato bi kolosimo ya sako yovoḡe.”

³⁷ Ḡome Yesu kalinana dididiginemo i lauiaiyo i bi yawasina i tauvunu.

³⁸ Bi Maimaituwa ena vanuwemo guduboyo i dawedawena i nuwalisi labu dabanemo te i yovo dibunemo i laukamaḡe. Niga guduboyona ba gabu waiwaiyawina guduna.

‡ **15:35:** Alamek kalinedimo Eloi vaiyena maibena Elaidiya.

§ **15:36:** Sale 69:21 noponemo i giuna gado, “Vinevinena kaka waen ḡolaḡolana sa vite.”

39 Ĝome ĝaviĝaviyidi edi bada kolosi pakanemo i moimoitona i kita te bainewa Yesu i peki, kaimana bi i giuna gado, “Giukauwa te niga lavana Maimaituwa natuna!”

40 Mba ĝome ba waivini ĝesaudi manemanekemo a waiwaikitana, nopodimo ba Meli Magdalin, Meli, Diyemes ĝaubona bi Dioses** tinedi bi Salome.

41 Niga waivinidi wala Galilimo Yesu a kaikaiwata bi a sagusagu. Bi kota waivini ĝesaudi wala Yesu vaitena a natonatona Yelusalemmo ba ĝome vaitedi.

Diyousep Alimatiya olotona Yesu tubuĝina i vai bi tauyewamo i sako

42-43 Mba aubiganemo vononoĝa suwelina i kovikovi†† bi muliĝa kaka waiyawasi laĝanna yai tubu.‡‡ Bi Diyousep Alimatiya olotona tana bolu badana ĝemota bi a vivivile, tana Maimaituwa ena waibadana ya natonatona i labelabe. Tana ma laudabatolana i nawa Paelat lisinemo bi i waibaĝa te Yesu taubeuna ya vai.

44 Ĝome Paelat i tatava te Yesu kaikana i peki. Taunana aubaina ĝaviĝaviyidi edi bada i yoge bi i waitalayena gado, “Yesu i peki, ee?”

45 Bi ĝaviĝaviyidi edi bada Paelat i giuwe te Yesu kaikana i peki. Taunana aubaina Diyousep i waianine te Yesu taubeuna kolosimo ya vai.

** 15:40: Met 27:56, Met ena bukamo tana Diyousep i gilumi bi mote Dioses. †† 15:42-43: Diu edi waiyawasi Palaide suwala bulubulumo i waitubu te Satade Suwala bulubulumo i kovikovi. ‡‡ 15:42-43: Diu edi waiĝakemo i giu te lava i pekina ba laĝanna ĝemotinemo sa dobo, taunana aubaina Diyousep i waipapalana, muliĝa kaka waiyawasi laĝanna yai tubu.

⁴⁶ Diyousep gala potipotidi i gimeli tavaitedi bi Yesu taubeuna i sako yovoḡe te galedimo i suma. Kamaina bi i avali nawe tauyewamo po'oa doudou wainononemo i sako. Ġome ḡakima dididiga tabatabana i ḡima bi tauyewa mataetina i wai dougudu.

⁴⁷ Meli Magdalin bi Meli Dioses tinana a kita te Yesu taubeuna bamo ḡome i sako.

16

¹ Kamaina bi waiyawasi laḡanina i kovi mulinemo Meli Magdalin, Diyemes tinana Meli bi Salome bona panepanedi a gimala Yesu tunina a kailolo aubaina.*

² Kamaina bi Sande olaolalemo suwala i lolovolotava tedi a nawa tauyewamo.

³ Bi etaḡa taudiḡa a wai giugiuna gado, “Aiyai aubaida ḡakima ya ḡima kamaḡe tauyewa mataetinemo?”

⁴ Laḡannemo matedi a tautaulagetidi ba ḡakimina dididiga ḡimaḡima kamaḡena a kita.

⁵ Tedi tauyewamo a sola nawa te oloto lauewalina a kita, ena gala potipotina kataiyedimo i miyamiya. Ġome tedi a tatava bi a naila gulata.

⁶ Kamaina bi i giuwedina gado, “Koma nainaila! Temi ba Nasalet Yesuna tupatupalatuna ko tavutavuḡe. Tana mote niga ḡome, kaikana pekimo i kenamoito. Ko kita, niga taubeu gabukavanaḡa.

⁷ ✧Bi ko nawa ena tauwaikawaiwatana ḡesaudi

* **16:1:** Diu edi vaivaimo lava bi i pekina ba dolinemo masimo tunina sa kailolo kaka sa dobo. Bi niga waivinidi a ḡoe te niga vaivaina maso a voiye wata. ✧ **16:7:** Met 26:32, Mak 14:28

lisidimo bi kota Pita bi niga mainana ko giuwedi, “Tana ya dolidoli Galilimo, i giugiuwemina mainana, ġome kaka ko kita.”

⁸ Kamaina bi waivinidi ma nuwagusugusudi tauyewa a potiyovo kamaġe bi a velau a nawa. Tedi a naila gulata aubaina te mote bamo aiyai a giuwe.

MAK 16:9-20

(Mak ena buka damodamona i gilugilumina ba i ai nawanawa bi mote a banavi. Bi lova 9 te 20 noponemo bai a noġonoġotina luvanemo mainana a gilumi.)

Yesu Meli Magdalin lisenemo i laumaġata

⁹ Kamaina bi Sande olaolalemo Yesu pekimo i kenamoito bi Meli Magdalin lisenemo i gei laumaġata. Niga waivinina wala lisenemo aluwa gebogebodi wapedi 7 i kwavivaidi.

¹⁰ Tana i nawa te Yesu taukaiwatana bai i tubu-tubuġana i giuwedi. Banina Yesu i peki aubaina tedi ma nuwaboyedi a miya bi a ġabaġaba.

¹¹ Bi laġannemo Meli i giuwedina gado, “Tagu lisigumo Yesu i laumaġata te e kita.” Tedi waivinina ena giu mote ai sumaġe.

Yesu ena tauwaikaiwatana labu lisidimo i laumaġata.

¹² Bi mulinemo taukaiwatana labu malagai a potiyovo kamaġe bi a nawanawa etaġa bi Yesu lisidimo i laumaġata bi kitana i nuwavitala te mote a kita ġone.

13 Tedi a tau nawanawa kaka a kitaḡone, kamaina bi a munaḡa edi lava a giuwedi bi edi giu mote ai sumaḡedi.

Yesu ena tauwaikaiwatana 11 lisidimo i laumaḡata

14 Mulinemo te Yesu ena tauwaikaiwatana 11 a kanikani bi lisidimo i laumaḡata. Ena tauwaikaiwatana nopodi ba gudugududi aubaina mote ai sumaḡe. Taunana aubaina i ḡasiyedi bi i giuwedina gado, “Tagu pekimo e kenamoito te lava a kitagu bi a giuwemi bi bai aubaina mote koi sumaḡedi?”

15 ✧ Kamaina bi i giuwedina gado, “Ko nawa dobu matabudimo bi lava matabudi lisidimo giu visuvisuna ko lauguguyae.

16 Bi lava aiyai yai sumaḡegu bi gaubemo sa kabuluna ba tana ya yawasana. Bi aiyai mote i wai sumaḡegu ba kamaina te kovoḡa ya vai.

17 Bi mabai sa wai sumaḡeguna ba anisove kauwidi sa voyiyedi. Bi tedi kaka tagu isagumo aluwa gebogebodi lava lisidimo sa kwavivaidi. Bi kota kalina ḡesaudi mote a sibesibedinemo sa gagali.

18 Tedi mwata wai lauonedi sa legaudina ba mote sima peki. Bi kota gauba waionedi sa tegodina ba mote ima laukubutidi. Bi nimedi lava sidesidedi dabedimo sa sivudina ba sa yawasana.”

Maimaituwa Yesu i lageti saḡe malamo

19 ✨Bada Yesu giu i wai waikovi mulinemo ba Maimaituwa Yesu i lageti saḡe malamo. Tana kataianemo waibada gabunemo i waimiyeni.

20 Kamaina bi ena tauwaikaiwatana a potiyovo a nawa dobu matabudimo bi a lauguguya. Bi Bada i sagudi bi i ka maḡati kauwe te edi lauguguya ba giukauwa. Banina Bada ena ḡailisimo anisove kauwidi a voivoiyedi bi lava a kitekitedi.

Giu visuvisuna
Portions of the Holy Bible in the Kakabai language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Kakabai long Niugini

copyright © 2010-2023 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kakabai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

8614ef9e-7279-5fda-a20a-4c1b45b2f51a